

mladika

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

č 67

II 117 986 1985

999430051, 5/6

COBISS ©

5-6

MLADIKA

IZHAJA DESETKRAT V LETU

LETO XXIX. - ŠTEVILKA 5/6

KAZALO

Sergij Pahor: Po dveh volilnih preizkušnjah	61
Franc Husu: Samo mati	62
Marija Rus: Kresna balada	63
Albert Miklavec: Sv. Metod	63
Alojz Rebula: Ob 40-letnici Mogoče ne veste, da...	64
Albert Miklavec: Hvala, sveti Metod	67
Ivo Jevnikar: Zveza slovenskih skavtov (Buenos Aires 1949-75)	68
Milan: O prostem času	70
Antena	71
Pavle Merku: Drašča	75
P.: Jadran, kot v pravljici	76
Iz slovenske publicistike	77
Narava - okolje - človek	78
Martin Jevnikar: Zamejska in zdomska literatura (Miroslav Košuta)	79
Ocene: Razstave (E. Žerjal); Knjige (Celovski zvon - 6)	79

Na platnicah: Pisma; Čuk na Obelisku; Odstavki, Listnica uprave

Priloga: RAST 24-1985, pripravlja uredniški odbor mladih (str. 93-96)

Zunanja oprema:
Edvard Žerjal

Uredništvo in uprava: 34133
Trst, ul. Donizetti 3, tel. 768189

Lastnik: SLOVENSKA PROSVETA

Registrirano na sodišču v Trstu št. 193

Član USPI (Zveze italijanskega periodičnega tiska)

Posamezna številka Mladike stane 1.500 lir. Celoletna naročnina za Italijo 12.000 Lir; nakazati na poštni tekoči račun 14470348 — »Mladika« — Trst. Letna naročnina za Jugoslavijo 1000 ND. Druge države 12 US dolarjev (ali enakovreden znesek v tuji valuti).

tisk »graphart«, trst, rossetti 14

pisma pisma pisma pisma pisma

Pisma v tej rubriki izražajo mnenja dopisnikov in ne obvezujejo uredništva.

SE O VENETIH

V zvezi s pismom »Veneti - naši davni predniki?«, ki smo ga objavili v prejšnji številki, smo v tržaškem Novem listu brali dva odgovora, na katera ne odgovarjamo, ker smo svoje mnenje o venetski teoriji in podobnih že povedali in se v to debato ne bomo spuščali. Kdor želi to vprašanje poglobiti, mu svetujemo, da prebere članek Petra Štiha v Književnih listih, ljubljansko Delo z dne 6. junija t.l. Mimogrede lahko prebere tudi uvod v članku Pavleta Merkuja »Imena naših krajev« v tej številki.

Uredništvo

ŽALOSTNA SIMETRIJA

Kateri Slovenec ne ve za kiparja Franceta Goršeta, tega izredno plodovitega umetnika, ki je tako rekoč posejal ves slovenski kulturni prostor od Ljubljane do Toronta s svojimi finimi, obzirnimi, tako intimno slovenskimi umetninami? No in kaj se danes dogaja s tem miroljubnim človekom, ki se je že napotil proti devetdesetletnici, in to prav v času, ko si je zaradi padca tako poškodoval nogo, da niti proteze ne more nositi? Dogaja se nekaj grozljivega, v čudni simetriji dveh ozkosrčnosti, ekstremno emigrantske in domače komunistične. Medtem ko mu je namreč ta, preko konzulata v Celovcu, odrekla vizo za Jugoslavijo, potem ko jo je imel že več let, mu je neki emigrantski forum v ZDA postregel z nečim še bolj bolečim: vodstvu Modestovega doma v Celovcu je prepovedal, da bi stal v Rožmanovi sobi Goršetov portret tega slovenskega škofa, in javil, da se je za ta portret obrnil na nekega ameriškega umetnika.

Beda slovenskega politikantstva se torej ni nehala. A vsaj s Tržaškega najpride glas solidarnosti za dragega Goršeta!

G. V.

(Podpis)

Slika na platnici: V SMEHU IN PLESU ŽIVLJENJU NAPROTI. Otroška folklorna skupina SKD TABOR na letošnjem prazniku VESELE POMLADI na Opčinah.

REVIJO IZDAJA UREDNIŠKI ODBOR: Lojzka Bratuž, Ivo Jevnikar, Saša Martelanc, Marij Maver (odgovorni urednik), Albert Miklavec, Franc Mljač, Aleksander Mužina, Sergij Pahor, Danilo Pertot (uprava), Ivan Peterlin, Ester Sferco, Maks Šah, Marko Tavčar, Zora Tavčar in Edvard Žerjal (likovna oprema). Vsi pisci sodelujejo brezplačno.

SERGIJ PAHOR

PO DVEH VOLILNIH PREIZKUŠNJAH

V mesecu dni sta dva dogodka močno odmevala v italijanskem pa tudi v našem javnem življenju. Upravne volitve 12. maja in referendum o sindikalno-gospodarskem vprašanju štirih točk premične lestvice sta postala osrednja politična dogodka, preizkušnja sedanje vladne koalicije in tudi preizkušnja dejanske moči italijanske partije. Politizacija teh dveh dogodkov je nagradila Craxija in vladne stranke tudi preko zaslug, ki jih imajo pri upravljanju države v zadnjih letih. Volilci so dokazali, da nočejo nobene avanture: sedanja vlada pač ni najboljša, očitno pa dosti več si od nje nihče ne pričakuje glede na mednarodno stanje in na gospodarstvo, ki ni pri najboljšem zdravju.

Komunisti so bili kaznovani in to v meri, ki je nihče ni pričakoval. Pred letom dni — tik pred velikim poletom na evropskih volitvah — so izgubili Enrica Berlinguerja, ki je s svojo osebnostjo lahko še zakril pomanjkljivosti komunističnega programa. Ta namreč ne nudi nobene prave alternative vladnim izbiram. Praksa vzhodnoevropskih komunistov ni privlačna, teorijam pa tako nihče ne verjame več. Komunisti se zdaj pritožujejo, da so bile upravne volitve in ljudsko glasovanje nekorektno politizirane, sicer pa pozabljajo, da so sami silili v nevarne čeri, ko so z dokajšnjo objestnostjo govorili o prehitevanju Krščanske demokracije in o pravicah, ki naj bi jih imeli v tem primeru. Italijanski volilci so to še predobro razumeli in so na nevarnost reagirali, kot je bila njih pravica. Morda se je prav s tema dogodkoma, ki bi sicer res ne smela biti tako politično obarvana, začelo tisto redimenzioniranje komunistične partije, ki si je zaradi zaslug na sindikalnem področju v povojnih letih pridobila daleč preveliko odzivnost med volilci. Bolj kot KD je pravi zmagovalc obeh preizkušenj Craxi, ki si je pridobil zaupanje volilcev s svojim odločnim odmikom od komunistov, stranka relativne večine pa še plačuje za svojo medlo politiko preteklih let in še naprej ostaja brez pravega voditelja.

Kar zadeva slovenske volilce lahko rečemo, da so v znatni meri ostali zvesti romantiki komunistične partije, ki bo bržkone še dolgo ostala v zavesti naših volilcev kot stranka, ki do konca brani delavske pravice. Krajevni partiji pa bi lahko zamerili, da je ob ljudskem glasovanju hotela vplesti v širšo socialno-gospodarsko problematiko tudi vprašanje slovenske zaščite, ki s stvarjo ni imela nobene zveze. Pri tem pa je partija spet zaslepila nekaj slovenskih naivnežev. Zadeva je bila za slovensko stvar celo nevarna: če bi bil zmagal »da«, bi Craxi odstopil, prišlo bi do novih parlamentarnih volitev in zapadli bi vsi zakonski predlogi, tudi tisti, ki zadevajo globalno zaščito naše manjšine ... (kaj se res komunisti ne morejo rešiti taktike, da je — zanje — toliko bolje, kolikor slabše gre državi?).

Volilni nastop Slovenske skupnosti bi zaslužil daljšo analizo in kritični pregled rezultatov, ker je stranka ponekod napredovala, drugod pa je izgubila nekaj trdne položaje. Zlasti boleča je izguba Steverjana, ki pa ni politične narave, temveč krajevnih problemov, ki so se razboleli na osebni ravni. Števerjan dokazuje, da takih problemov ne gre podcenjevati, zavlačevati in puščati, da prerastejo v take oblike, od katerih ima škodo cela stranka. Ta je drugod dokazala, da je sposobna obdržati položaje; kjer je aktivno prisotna v življenju občine, pa lahko tudi napreduje. Koaliციjski značaj stranke na nacionalnem programu ne omogoča Slovenski skupnosti, da bi si izdelala jasnejši in bolj obvezujoč politično, nazorski in socialni program, kar pa ne sme biti opravičilo za dokajšnjo neopredeljenost Slovenske skupnosti glede pomembnih problemov socialnega značaja, ki so — mimo gole manjšinske in nacionalne problematike — še kako pomembni za razne komponente naše manjšine, začeniši pri mladini in delavcih, ki so lahko upravičeno zaskrbljeni zaradi gospodarske krize. Vpletenost posameznikov in strank v najširšo socialno in politično problematiko je pač najboljša garancija za demokratično izbiro na volitvah.

SAMO MATI

Mati se je po svoji stari navadi tudi tisto jutro prebudila ob zori.

V hiši, ki jo je objemala še trdna noč, je počival oče s tremi dekleti.

Tiho je stopila v kuhinjo, vzela emajlirano vedro in stopila čez prag. Pohitela je čez dvorišče do hleva.

Dobra Liska je že stala in je s svojim milim pogledom in zamolklim mukanjem izražala ugodje, da jo bo gospodinja slednjič pomolzla.

Mati je vrgla v jasli naročaj sena, nato je k Liski primaknila trinogi stolček, sedla nanj, stisnila vedro med kolena, umila vime in pričela molsti.

Tista krava je bila tedaj vse, kar ji je še ostajalo, da je lahko vzdrževala družino — moža in tri hčere, ki so še ostali doma. Zanje je bila sploh v skrbeh, morda še bolj kot za štiri fante, ki jih ji je iztrgala vojna in jih razkropila po svetu. Peti, najmlajši, se je že razbolel v rdečo vrtnico, ki je krvavela v njenem srcu.

Dvakrat ga je že po čudežu iztrgala smrti: prvič, ko je zbolel za tetanusom, drugič pa pred nekaj meseci, ko je nemška patrolja nenadoma vdrla v hišo in so bili vojaki trdno prepričani, da ga bodo našli in odpeljali s sabo na delo ali pa v uničevalno taborišče.

Komajda ji je uspelo, da mu je zakričala: »Nemci! Skrij se v klet!«

Brezobzirno so razbijali po vratih s kopiti pušk, trije so prevrgli celo hišo, končno so vdrli v samo klet in pokukali vanjo.

Mati je zatisnila oči in se v vsej verni gorečnosti zatekla k Materi božji, ki je pazila na hišo iz malega okvira pri vratih. Spominjam se tiste slikice Murillove Matere božje rožnega venca, ker sem ji jo bil prav jaz podaril pred nekaj leti in jo je ona v svojih romanjih vedno nosila s sabo.

Pogledali so v klet in... zagledali dečka, ki se je tiščal k zidu — ali pa ne, niso ga zagledali — morda ga niso hoteli zagledati? Skrivnost! Glavni se je na pragu ozrl in je zagrozil, da se bo vrnil in če tedaj ne bo našel dečka, bo pač odpeljal kravo in zažgal hlev, klet in celo hišo.

Vsi so bili prepričani, da bo vojne kmalu konec. Moj brat se je skril, da bi tako družina ne tvegala represalij. Pridružil se je skupini partizanov, ki so imeli svoje zbirališče približno dvajset kilometrov od vasi in od tam napadali kolone nemških vojakov, ki so se umikale na sever.

Med enim teh nenadnih napadov je mala skupina ustavila kratko koiono, tako da je preusmerila prvo vozilo. Fantje so v zasedi za cerkvenim stopniščem bili pripravljeni na ogenj. Toda kolona se ni oglasila. Takrat je moj brat rekel tovarišem: »Ostanite na položajih, bom pogledal, kaj mislijo.«

Toda v hipu, ko je dvignil glavo izza stopnice, ga je krogla zadela v čelo, da je obležal v mlaki krvi. Bil je veliki šmaren. Mati je bila od streljanja oddaljena komaj kakih deset kilometrov. Ko je zaslišala strele, jo je prešinilo: »O Bog, moj Karel!« Čez teden dni so ji sporočili žalostno novico.

Od tedaj se ni več nasmehnila. Če ji je smrt ugrabila najmlajšega tako blizu hiše, skoraj v senci njenega krila, kaj bo z ostalimi štirimi: s prvimi v Sibiriji, drugim v Nemčiji, tretjim v Avstriji, z najstarejšim pa nekaj korakov od fronte v Anziu?...

Končala je z molžnjo. Počasi se je napotila v hišo in zdelo se ji je, da jo težke misli še bolj potiskajo k tlom kot pa tistih šest ali sedem litrov mleka. Pripravila bo zajtrk za moža in hčere, ki bodo kmalu ustali.

Toda ropot težkih korakov na vrhu lesenega podstrešnega stopnišča in nekaj tujih besed so jo priklenili k Liski. Nato spet šum korakov, težkih in počasnih na vrhu stopnišča, da se je ozrla gor. V mraku je zagledala obrise človeka v vojaški uniformi. Znana oprava pripadnikov Wehrmachta.

Tresla se je ko šiba na vodi, ko je vzkliknila:

»Kdo si?«

Neznanec je stopil še nekaj stopnic proti njej in jo zaprosil: »Mutter!... Brot!... (Mati...! Kruha!)«.

Ob tistih besedah se ji je posvetilo. V nemščini je bila še kar doma. Zato je odvrnila človeku, ki se ji je opotekaje približeval: »Ich habe verstanden! Erwarten Sie ein wenig! (Sem razumela! Počakajte trenutek!)«.

Stekla je čez dvorišče, stopila v hišo in se povzpela k očetu. Tiho ga je poklicala, da bi ne prebudila deklet in mu v nekaj besedah povedala, kaj se je zgodilo. Nato sta oba stopila v kuhinjo in se napotila v hlev. Bilo je prav tako, kot je sumila. Neznanec je bil mlad nemški vojak, ki je čez noč zašel in se je nato zatekel na naše podstrežje, da bi dočakal jutra in nato povprašal koga po hrani in pomoči.

Bližala se je zora. Oče in mati sta ga povabila v hišo in nato v nekoliko ločeno sobico. Pogovor z očetom, ki je dobro poznal nemščino, ni bil nič kaj zapleten, še posebno ko je mati poskrbela za gostovo počutje s skodelo toplega mleka in kosom kruha.

Toda vse je bilo že povedano in zastonj je bilo iskati tveganih rešitev. Da bi ga skrili, to sploh ne. Še manj bi bilo varno, da bi ga ilegalno poslali proti njegovi domovini, saj so bile vse ceste polne partizanov.

Šele čez nekaj časa je mati zadela pravo rešitev, ki je bila pač edina mogoča: mati, ki se je že od vsega začetka prepustila svojemu srcu, ko je ob tujem fantu pomislila na svoje sinove, ki so se porazgubili nekje daleč in so najbrž tudi oni iskali koga, ki bi jim pomagal na poti domov — iz Avstrije, Nemčije, iz Sibirije...

»Franc,« je rekla očetu, »pojdi gor, obleci novo obleko, tisto, ki jo še imaš — in to, delovno, bomo dali temu fantu. Tako, v uniformi, ga ne moreš peljati do Osvobodilnega odbora. Marsikaj imajo še proti Nemcem.«

Oče je izpolnil materino željo in ona je z očmi polnimi dobrote gledala mladeniča in mu ponujala še eno skodelo mleka s kruhom.

Mogoče je celo bežno pomislila, da je morda ta fant eden izmed tistih, ki so ubili njenega sina in so prihajali ustrahovat ljudi: toda v njej sta prevladala občutek materinstva in krščanski duh. Nekje daleč je videla, ona sama ni vedela kje, fantovo mater, ki je kot ona sama bila v skrbeh za svoje otroke.

Nekega dne mnogo pozneje mi je pripovedovala o tistih občutkih. Da je Materi božji kar govorila:

»Božja Mati — tudi jaz imam štiri otroke, ki so zašli v svetu, in sedaj blodijo v tisoč nevarnostih. Morda bežijo tudi oni pred ljudmi, ki jih preganjajo, morda prosijo kot tale mladenič lačni in raztrgani pri kaki družini ali kaki materi:

Mati, kruha! Poskrbi, da bodo tudi tiste matere ravnale z njimi tako, kot sem jaz s tem fantom!«

Nekaj ur pozneje je vojak, preoblečen v zadnjo civilno obleko, kar jih je ostalo v hiši, odšel z očetom v partizanski štab, kjer je prosil za prepustnico, da bi lahko, pa čeprav čez zbiralna ali koncentracijska taborišča ujetnikov prišel do svojih domačih.

Mati je nato polna zaupanja čakala na vrnitev svojih po svetu razkropljenih otrok. In ni čakala zastonj. Toda medtem ko ji je domača zemlja vrnila le truplo najmlajšega, ji je tuja poslala ostale tri sinove — žive, pa čeprav so se vračali izmučeni in bolni. Celo skrivnostna in negostoljubna Sibirija, grobnica armad in deportirancev, ji je po letih čakanja vrnila tistega, za katerega so skoraj klonili njeni zadnji, blede upi.

Kresna balada

Iznad drevesnega svoda medle
zvezde v rojevanje kresnega dne,
dne, ki mu sonca videl ne boš.

Krhke monštrance kresničja love
prvo svetlobo najdaljšega dne,
dne, ki mu sonca videl ne boš.

Sveče osamljenih brez brle
v zoro brezbarvno usodnega dne,
dne, ki mu sonca videl ne boš.

Kelih ogromen iz mraka strmi,
v slutnji strahotne daritve drhti,
kmalu bo poln krvavih rož.

Bledi amboni skalovja moiče
v nedoumljivi stiski dne,
dne, ki mu sonca videl ne boš.

Orgle obupa in vere buče
v apokaliptično grozo dne,
dne, ki mu sonca videl ne boš.

Križi skrivenčenih gabrov dele
zadnjo tolažbo zadnjega dne,
dne, ki mu sonca videl ne boš.

Marija Rus

Sveti Metod

V Solunu si zagledal svet,
apostol naš nadškof Metod;
tam vzljubil si slovanski rod
in jezik naš od mladih let.

Od staršev si sprejel nasvet
ljudi ljubiti vsepovsod,
in to ti dalo je povod
za apostolski nov zalet.

S slovanskimi besedami
oznanjal si nam Kristusa,
učil ljubezen do Boga,
do naroda in vseh ljudi.

Ljubili bomo jezik svoj,
krščansko vero, kakor ti
oboje vedno ljubil si
in za nju bil pogumni boj.

Albert Miklavec

OB ŠTIRIDESETLETNICI

Govor na proslavah 31. V. in 2. VI. 1985 v Kulturnem domu v Trstu

Govor, ki ga tukaj objavljamo, je podan v verziji, v kakršni ga je avtor povedal na proslavi v petek, 31. maja. Naslednjo nedeljo, 2. junija, je Primorski dnevnik, potem ko je objavil nekaj odlomkov, dodal pripis »Enostranski prikaz«, kjer je avtorju očital nezgodovinskost. Zato je avtor na ponovitvi proslave istega dne v Kulturnem domu čutil za potrebno, da izjavi naslednje: »Naj dodam, da mi gre za zgodovinskost, potem ko mi je slovenski tržaški dnevnik danes pripisal nezgodovinskost. Za tale nagovor sem se namreč nekaj tednov pripravil ob zgodovinskih dokumentih. In vsebino tega nagovora sem pripravljen braniti na javni diskusiji kjerkoli ...«

Dvorana je sprejela te besede z aplavzom, avtor pa še čaka na poziv na javno diskusijo.

Uredništvo

Spoštovani prijatelji slovenske šole, sestaviti jubilejni nagovor v konvencionalnem ključu, s konvencionalno maziljenostjo, s konvencionalnim optimizmom ni težko. Težje je ob takšni priložnosti spregovoriti zunaj koordinat, ki jih vsiljuje družbena rutina, z neobhodnim pridatkom družbenega farizejstva.

Brez vsakega pomisleka sem se odločil za drugo možnost: za pristop, ki si za svoje izhodišče jemlje ne takšno ali drugačno razpoloženjskost, ampak dejanskost, kolikor je ta človeku dostopna.

Skladno s tem se uvodoma ne bom izognil pripombi na račun nekega ugovarjanja, ki je v delu zamejskega tiska izpodbijalo samo datumsko določitev tega jubileja, češ da

ponovna vzpostavitev slovenskega šolstva dejansko sega onkraj štiridesetletnice, v samo medvojno odporništvo.

Moja pripomba je enostavna: v našem primeru ne gre za proslavitev vse tiste ilegalne šolske dejavnosti, ki je ne samo v medvojnem obdobju, ampak skozi celo fašistično dvajsetletje skušala reševati našo besedo in našo bit pred črnim potopom.

Naše izhodišče je ožje: to je letnica, ko je slovensko šolstvo v Primorju postalo z legalnim aktom zakonite oblasti javna, družbeno priznana in družbeno vzdrževana institucija in se s tem — poleg slovenske radijske službe in slovenske cerkvenosti — konstituiralo kot nosilni stebber naše institucionalne prisotnosti na teh tleh.

Vsekakor ta datacija pomeni neko jasno omejitvev. A če bi hoteli iti v neki širši časovni zajem, bi pravičnost zahtevala, da se ne bi ustavili pri partizanskem šolstvu, kljub njegovi organizacijski in bojovniški označenosti.

Kako naj bi na primer mogli zamolčati desetletno požrtvovalno vztrajanje Ciril-Methodove šole v Trstu, do njene izkrvavitve ob koncu dvajsetih let? Ali kako naj bi mogli zamolčati ono drugo, nevidno in skoraj nepoznano šolstvo, ki bi ga imenoval duhovniškega — tisto skrito prosvetiteljsko jezikovno-kulturno akcijo, ki je skozi dvajset let tekla v senci mučeniške slovenske Cerkve, od slovenščine pri zakristijskem verouku do slovenščine pri cerkvenem petju?

Prav tako ne bi smeli zamolčati vseh tistih posameznikov, ki so, ves čas na robu legalnosti, z eno nogo v Koroneju ali na Liparih, skušali posredovati našo besedo in kulturo narodno osirotelemu mlademu rodu, kakor je

Pogled v parter Kulturnega doma med govorom pisatelja Alojza Rebule

bil to dr. Anton Kacin s svojim dolgoletnim poučevanjem slovenščine v goriškem Malem semenišču ali dr. Josip Kosovel s svojimi ilegalnimi tečaji slovenščine v Trstu.

Ko torej zapisujemo štiridesetletnico, s tem ne omalovažujemo in še manj zanikujemo česarkoli, kar je bilo pred tem datumom storjenega na ilegalni njeni slovenskega prosvetljevanja, posebno če je bilo to delo plačano za ceno krvi, kakor je bilo to pri samatorškem partizanskem učitelju Alojziju Kokoravcu. Poudarjamo samo datum, ko je ta naša narodna rjiva postala z legalnim priznanjem institucija med institucijami, s svojim pravnim statusom, s svojimi sedeži, s svojim osebjem, s svojimi enakopravnimi izkazi. A ker v našem primeru gre za status narodne manjšine brez državnih atributov družbene moči, kakor sta velika financa in velika industrija, smo primorski Slovenci s svojo državno priznano šolo dejansko prišli do svojega najmočnejšega, če že ne edinega državnškega atributa.

Naša šola je postala naše najveljavnejše potrdilo za ta svet, da si izposodim besedo pri pesniku Župančiču: jamstvo naše prisotnosti in našega preživetja, kakor ne morejo biti v enaki meri ne naša politika ne naše gospodarstvo in tudi ne naša kultura.

Toda takoj potem ko smo podčrtali institucionalno pomembnost te štiridesetletnice, moramo poudariti neko bivanjsko pomembnost, ki presega kakršnokoli datiranje. S ponazorilno besedo: na bivanjski ravni slovenskega šolstva v Primorju nista ponovno priklivala v življenje ne odlok Pokrajinskega narodno-osvobodilnega sveta iz oktobra 1943 ne okrožnica Zavezniške vojaške uprave iz oktobra 1945.

Slovensko šolstvo je dejansko ustanovila in ohranjela ter ga vse do današnjega dne ohranja zvestoba slovenskega človeka.

To ni trenutek, da bi jemali v pretres vprašanje, koliko je ob tej nedvomni zvestobi šlo za neko zavestno narodno izbiro in koliko samo za neko neprosvetljeno socialno inercijo. Naj mimogrede rečemo samo, da bi bilo vsako tozadevno kremenitarsko izprsavanje neumestna retorika: granita je v človeškem kamnolomu malo, tako na Slovenskem kakor kjerkoli. Lahko pa utemeljeno rečemo, da je slovenska šola, kolikor je po fašističnem tornadu spet vstala, vstala iz narodne zavesti našega človeka.

Ko je poleti 1945 Zavezniška vojaška uprava, ki je dobila v upravljanje cono A Julijske krajine, v razpoloženju nekakšne skeptične nevtralnosti razpisala vpisovanje v slovenske osnovne in srednje šole, je bil odziv našega človeka plebiscitaren.

Danes, v manj zanosni narodni klimi, človek z ganjenostjo prebira številke, ki jih je slovenska zavest napisala na tisto stran naših narodnih analov: na Tržaškem 5289 učencev na osnovni in 630 dijakov na srednji šoli.

Žal tej prerojeni zavesti ni bil niti v demokratičnem pluralističnem režimu usojen tisti sproščeno ustvarjalni razmah, ki bi lahko čimprej zaceil ne samo prejšnjo petnajstletno amputiranost, ampak tudi stoletno psihološko zasenčenost, ki jo je bila narodu proletarcu, narodu kmetov in delavcev, prizadela njegova socialna odrinjenost.

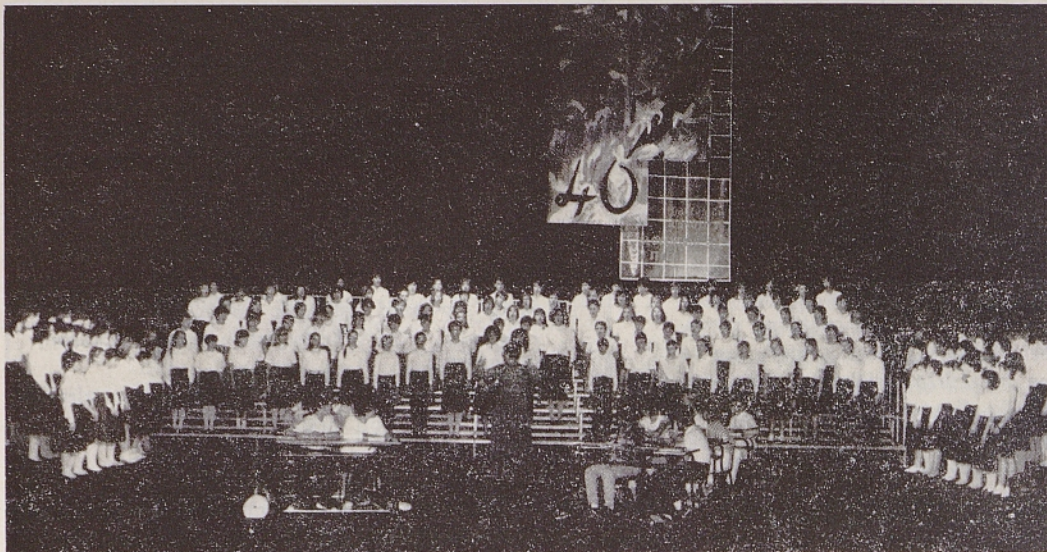
Slovenska šola — to je bilo drevo, ki se je moralo prebijati, kakor pravimo na Krasu, skozi les in kamen.

V samem Trstu, zgrajenem iz toliko slovenskega kamna in slovenske krvi, ga je na eni strani od vsega za-

V slovenska obzorja in čez

Mogoče ne veste, da...

- da je nogometna ekipa Nižje srednje šole »Ivan Cankar« iz Trsta premagala nogometno ekipo Nižje srednje šole »Srečko Kosovel« z Opčin z izidom 17:0 ...
- da bo slovenski duhovnik Ludvik Čepon, ki živi v Ameriki, izdal v Trstu knjigo verskih vprašanj NA PRAGU ...
- da je 9. maja okoli tristo mladih demonstriralo po Ljubljani proti prvomajski vojaški paradi v Beogradu ...
- da se tisoči Primorcev, ki so bili nekoč italijanski vojaki, a so danes jugoslovanski državljani, hodijo javljati na Vojno okrožje (Distretto militare) v Trst, da bi dobili pokojninski dodatek od italijanske države ...
- da je dr. Fedor Maria Pogačnik, ki je nekoč učil na slovenski Trgovski akademiji v Trstu, izdal na Dunaju ilustrirano knjigo SCHLOSS LUSTAL z nemško pisanimi »kulturnimi razmišljanji« ...
- da je sodnik Ilija Ivanič na nedavnem procesu v Zagrebu izjavil, da je v hrvaški prestolnici približno 6000 mladih, ki kažejo nagnjenje do »klerinacionalističnega delovanja« ...
- da je znani švicarski katoliški teolog Hans Urs von Balthasar pred meseci napisal mostarskemu škofu Pavau Žaniću zagrenjeno pismo, kjer mu je očital, da s svojim zadržanjem do dogodkov v Medjugorju degradira škofovsko službo ...
- da je bil Drago Pečko, ki je na ljubljanski TV odgovarjal za dokumentarni program, suspendiran, potem ko je v neki oddaji Vladimir Dedijer izjavil, da je med diskusijami o ustavi Tito rekel Rankoviću, da bo treba Kardelja odstraniti ...
- da bo jeseni, ob dvajsetletnici kulturnih srečanj v Dragi, izšla knjiga SLEDOVI DRAGE v dnevnikih štirih ...
- da je italijanska revija IL GESÙ prinesla daljši članek o domnevnih prikazovanjih Kristusa in Matere božje v kraju Kibeho v škofiji Butare v afriški republiki Rwandi in da je pri tem poudarila tolerantno zadržanje tamkajšnjega škofa ...
- da je mladi slovenski teolog Drago Ocvirk, ki je že predaval tudi v Trstu, izdal pri ugledni založbi Cerf v Parizu svojo disertacijo LA FOI ET LE CREDO (Vera in credo) ...
- da je predvojni slovenski komunist Milan Apih v svojem intervjuju v TELEKSU med drugim izjavil tudi, da so med vojno za pravi cilj revolucije vedeli komunisti in njihovi najzavednejši nasprotniki ...
- da bo kmalu izšel LONDONSKI DNEVNIK znanelega kulturnika in diplomata Izidorja Cankarja, a da so dosedanji odlomki razočarali zaradi pomanjkanja literarne kvalitete in človeške sestavine ...

Srednješolci
med prireditvijo
ob 40-letnici
obnovitve
slovenskih šol
na odru
Kulturnega doma
v Trstu

četka obdajala ledena nenaklonjenost večinskega tujega ambienta, od njegove vseobvladajoče birokracije do njegovega dominirajočega apartheidskega tiska. Na drugi strani pa je završala vanj vihra politične pollaščevalnosti, ko je določenemu zgodovinskemu subjektu — tragična konstanta naše povojne zgodovine! — prej kot za izkrvaveli narodni preostanek šlo za nadnarodno ideologijo. K tema dvema dejavnikoma moramo dodati še tretjega: čedalje manjšo naklonjenost zavezniškega oblastvenega foruma, posebno potem ko je bila z znano Trojno izjavo 1948 državniška prihodnost Svobodnega tržaškega ozemlja zapečatena.

Naj za zgled omenimo samo, po kakšnem boju je Prosvetni urad Zavezniške vojaške uprave jeseni 1948 dovolil, da Višja realna gimnazija dobi klasične vzporednice.

Nedopustljivo bi potvarjali zgodovino, če bi pri teh ne težkih, ampak krvavih začetkih zamolčevali pionirsko vlogo moža krpanovske zavesti in samozavesti: strokovnega svetovalca za slovenske šole pri Zavezniški vojaški upravi profesorja Srečka Baraga. In zakaj ne bi danes izrekli besedo hvaležnosti tudi nekaterim zavezniškim vojaškim predstavnikom, ki so hoteli biti do slovenske šole pravični: polkovniku Washburnu, načelniku zavezniške prosvetne podkomisije, ki mu ob prihodu v Trst ni bilo treba dokazovati, da imajo Slovenci na tem ozemlju pravico do šolstva v materinem jeziku; načelniku štaba Zavezniške vojaške uprave polkovniku Emeryju, ki je z oblastvenim posegom proti ozkosrčnemu upiranju tržaške občine izročil slovenskim šolam novo šolsko stavbo pri Svetem Ivanu; še posebej pa načelniku Prosvetnega oddelka Zavezniške vojaške uprave John P. Simoniju, temu humanističnemu ameriškemu profesorju, tako prijateljsko odprtemu potrebam materialno in duhovno šele snujoče se slovenske šolske strukture.

Zahvala naj velja tudi tistim izmed njihovih naslednikov v novi upravi, ki so pokazali razumevanje za skladen razvoj našega šolstva.

Kljub težavam — in česa vsega ni manjkalo tej šoli, komaj vstali iz fašističnega pepela, od programov do učbenikov, od osebja do prostorov! — se je le perspektivno odpirala prihodnosti: rasla je številčno in kvalitetno.

Toda še nežno drevo je čakal udarec, ki ga glede na njegove posledice lahko po zloglasni Gentilijevi reformi z bridko asociacijo imenujemo Kominformska reforma.

Izkrvavelo primorsko slovenstvo je še enkrat moralo plačati račun za druge: iz stalinske Bukarešte je vanj treščila stalinska Resolucija, ki je skoraj do polovice izpraznila slovensko osnovno šolo na Tržaškem.

Odtlej je v našo tragično ranjeno in tragično prečiščeno šolo vpisovala svoje otroke že manj oportunistična mlahavost, manj kratkovidna preračunljivost, že trdnejša in bolj osveščena narodna zavednost.

Pri graditvi te naše osrednje narodne hiše je prvenstvena vloga razumljivo pripadla našim šolnikom.

Naj ne zveni samohvalno, če rečemo, da se je naš šolniški kader — bodisi redki domačini, bodisi povratniki iz Jugoslavije, bodisi politični emigranti — vrgel na delo v polni zavesti svoje narodne odgovornosti.

To priznanje je tem častnejše ob dejstvu, da se je komaj kdo med temi novimi Kačurji mogel pohvaliti z urejenim službenim statusom, da so mnogi med njimi zaradi pomanjkanja državljanstva v ponižujoči eksistenčni tesnobi viseli od enega jesenskega imenovanja do drugega, pred drugimi pa, že opremljenimi z resnimi diplomami resne slovenske univerze, se je odpiral prav tako ponižujoč slalom po smučinah šolske birokracije mimo nostrifikacij, habilitacij, konkurzov. A naša šola se je utrjevala in čedalje bolj dokazovala legitimnost svojega kulturnega domicila na Tržaškem in v samem Trstu.

Naj s hvaležnostjo omenimo — žal bo moj razgled komaj segal do Goriškega in bo komaj šel čez obzorje srednje šole — vsaj nekatere že pokojne — koliko jih je že! — zanosne orače na tej naši mladi njivi: pravim pokojne, ker so med nami še nekateri, vredni prav tako častne omembe.

Naj torej med ravnatelji omenimo dr. Antona Kacina, dr. Jožefa Nemca, dr. Rudolfa Perhavca, prof. Ivana Rudolfa, inž. Jožeta Porento, dr. Maro Blažina, prof. Vladimira Žitka, dr. Jožeta Seražina, dr. Otona Berceta.

Naj med profesorji omenimo kulturno plodovitega Rada Bednarika, zanosnega desetbratovskega slavista Milana Bekarja, ognjevitega domoljuba in iskrenega intelektual-

ca Rafka Premrla, odličnega matematika Vinka Vovka, navdušenega klasičnega filologa Otona Muhra, intelektualno in značajsko markantno Elzo Antonac, kulturno razgledanega Ivana Šavlija, pedagoško in skavtsko angažiranega Ivana Theuerschuha, očetovskega nosilca primorske tradicije Ivana Sosiča, prizadevno zgodovinariko Rožo Šturm, odličnega prirodoslovnega strokovnjaka Toneta Penka, intelektualno in človeško tehtnega Franceta Zupana, prevajalsko prizadevnega Borisa Mašero.

Med njimi so bili ljudje, ki so poleg svojega službenega tributa prinašali šoli svojo umetniško ali kulturno darovitost kakor pevec Marjan Kos, glasbenik Mirko Filaj, skladatelj Ivan Grbec, etnograf Metod Turnšek, književnik Andrej Budal, slikar Rudolf Saksida.

Posebna častna omemba pa naj velja dvema šolnikoma, ki jima mora biti naša šola posebno hvaležna: profesorju Rudolfu Fajsu, požrtvovalnemu očetu Literarnih vaj, ki so več kot dvajset let odpirale svoje strani ustvarjalnosti naših dijakov in ki bi jih odpirale še danes, ko ne bi bil nekdanji zanos popustiti; in profesorju Jožetu Peterlinu, ki se je njegova kulturna nepomirljivost razlivala daleč preko šolskega okvira in ki je svoje višješolce pripravil do zahtevnih odrskih nastopov, od Anouilhove Antigone do Cankarjevega Jakoba Rude.

Dalje bi moral tudi omeniti kar dolgo vrsto že pokojnih veroučiteljev, graditeljev humanističnega etosa na naših šolah.

Podoben častni seznam bi zaslužilo tudi slovensko učiteljstvo, ki o njegovi vnemi govori na stotine šolskih nastopov in razstav. In naj tukaj ne bo zamočano tiho in nevidno, a vendar predragoceno delo vzgojiteljic v naših vrtcih. Njim, osebju naših osnovnih šol in vrtcev, gre posebna zahvala za delo, opravljeno po katastrofičnem letu 1948, ko so se morali tako rekoč prebijati skozi kominformske razvaline, da so v kapilarnem iskanju prišli do slovenskih otrok.

Z eno besedo: dovolj je, da človek prelista že visok sveženj naših Izvestij od prvih povojnih let do danes — in v njih poleg običajnih statistik najde tudi vrsto kulturnih uvodnikov, nekaterih z znanstveno težo —, da ugotovi, da je slovenska šola v tem času, ki bo kmalu enak polovici stoletja, intenzivno in kvalitetno živela, o čemer pričajo tudi ugledne univerzitetne kariere in siceršnja kulturna uveljavitev nekaterih njenih učencev.

In rezultati na narodni ravni, po teh štirih desetletjih?

Je slovenska šola ob tisočih diplomirancev, ki so zapustili njene klopi, ustrezno okrvila, narodno in kulturno, naš narodni organizem?

Še posebej je na mestu vprašanje: je to naredila naša srednja šola pri raznih generacijskih valovih, ki so se zvrstili skoznjo? Je čutiti nove vzgone ustvarjalnosti in osveščenosti, novo izvirnost in novo probojnost v naši politiki, v našem gospodarstvu, v naši kulturi, v našem tisku, v naši življenjski atmosferi? Vstopajo te generacije na strmino, ki nas še loči od leta 2000, nabite s kulturo in narodno vitalnostjo?

Sami čutite, da to ni trenutek, da bi odgovarjal na ta vprašanja z iskrenostjo, ki izključuje vsako ceneno in provincialno laskalnost. To ni trenutek realizma: je trenutek svečanosti.

Vendar pa se ob vsej svečanosti danes slovenski šoli odpira vprašanje: kam, v tem mračnjem velikega sveta,

ob tej stiski tudi matičnega slovenstva, ob biološkem upadanju zamejstva, ob tem vidnem redčenju naših vrst?

Kam torej?

Vsaj en ne nam mora biti nedvoumen: ne v smer narodne smrti. A če nočemo, da naše šole postanejo muzeji, nam mora biti nekaj jasno: da Slovencev v zamejstvu ne bo prvenstveno ohranjala tudi šola ne, tudi gledališke predstave ne, tudi romani in pesniške zbirke ne, tudi športni uspehi ne: prvenstveno jih bodo ohranjali otroci.

Zakaj še tako strokovno in kulturno imenitna šola nas ne bo mogla reševati, če ne bo imela koga reševati.

In še en ne nam mora biti nedvoumen: na noben način ne v totalitarne recidive, ki kopljejo prepade med Slovincem in Slovincem.

Če nam France Prešeren ni pretveza, ampak inspiracija, če nam ni prah v oči, ampak ključ in zvezda onkraj vseh minljivih politik, potem mora biti njegova sprava tudi naša človeška izbira:

Edinost, sreča, sprava

naj k nam nazaj se vrnejo!

In naša šola naj ne bo samo izdelovalnica diplomirancev, zakaj vsaj toliko kot strokovnjakov — tehnikov, ekonomistov, pravnikov — potrebujemo mož, karakterjev, ljudi z dušo in etosom.

Potrebujemo ljudi, za katere človek ne živi samo od kruha in od računalnikov. Ljudi, ki jim je zvestoba svojemu še zmeraj krvavečemu narodu — ob največjem spoštovanju do tujega — sveta. Ljudi, za katere poleg politike in ekonomije, poleg tehnike in športa obstaja duh, lačen resničnega, dobrega in lepega.

Potrebujemo Slovencev, vrednih tistih velikih, ki so nas s silo svoje človeškosti utemeljevali na tej zemlji, vrednih Pinka Tomažiča in Jakoba Ukmarja.

Naj jih naša šola vzgaja čim več, novih mladih ustvarjalnih Slovencev in Slovenk!

Vivat et crescat!

Naj živi! Naj raste!

ALBERT MIKLAVEC

Hvala, sveti Metod

Proslavljamo lik svetega Metoda, nadškofa in apostola Slovanov, pobudnika duhovnega preroda pradedov naših iz teme poganov.

Zavetnik sveti našega si roda, si priprošnjik pri Bogu vseh zemljanov, ki bratstvo ljubijo in jih svoboda krščanstva družijo v družbo vseh kristjanov.

Hvaležni vsi smo svetemu Metodu za vero v Kristusa in milost božjo, ki ju prinesel našemu je rodu.

Hvaležni smo mu, da z besedo svojo zapeti moremo na čast Gospodu in s Kristusom končati zemsko hojo.

Zveza slovenskih skavtov

(Buenos Aires 1949-75)

VLOGA MARIJANA TRTNIKA

Poglavje o slovenskih skavtih in skavtinjah v begunskih taboriščih se je nadaljevalo v Argentini, kamor se je preselila glavna emigrantov. V njej je bil tudi Marijan Trtnik, ki je vodil skavtske skupine po Italiji in ki je bil že pred vojno viden skavtski delavec v Ljubljani. Tam je bil zadnja leta duša Zlatorogovega steга. Prirajal je tečaje in druge dejavnosti, ki so se nadaljevale ilegalno še pod zasedbo. Tako je med drugim med vojno poskrbel za drugo izdajo priročnika za izpit II. reda. (1)

O Marijanu Trtniku (1912-1974) so ob smrti zapisali: »Teško bi med nami našli večjega idealista in ljubitelja mladine, kot je bil pokojni Marijan Trtnik. Vse svoje življenjske moči je razdal mladini.« (2) Družine si ni ustvaril in je ves prosti čas posvečal skavtizmu, saj je še nekaj mesecev pred smrtjo vodil zadnji tabor v Jauregui. Že od začetka je sodeloval pri vodenju argentinskih skavtskih skupin, kar se je proti koncu življenja še stopnjevalo, saj je bil član argentinske centrale, poleti 1971 je kot predstavnik Institution Nacional del Scoutismo Argentino potoval po Zahodni Evropi (in obiskal tudi slovenske skavte v Trstu, Gorici in Celovcu ter nekdanje sodelavce v Sloveniji), vodil je tri skupine in bil določen za ravnatelja skavtskega muzeja, pa ga je smrt prehitela.

Zadnja leta je bil razočaran nad upadanjem slovenskega skavtizma v Argentini in je razmišljal o tem, da bi se slovenske skupine razpustile in bi se posamezniki pridružili posameznim skupinam vsedrjavne zveze, pa je le vztrajal do smrti. (3)

V letu po njegovi smrti je prenehala z delom še zadnja slovenska skavtska skupina.

Razlogov za neuspeh je več. Vse delo je preveč slonelo le na Trtniku, ki pa mu ni uspelo zadržati v organizaciji nekoliko starejših članov. Med Slovenci v Argentini sta zelo razviti in razvejani Slovenska fantovska in Slovenska dekliska organizacija, ki nekako nadaljujeta

ZVEZA SLOVENSkih SKAVTOV
BOYS SCOUTS ESLOVENOS

GLAVNA UPRAVA
COMANDO GENERAL

Uradni naziv organizacije na tiskovinah

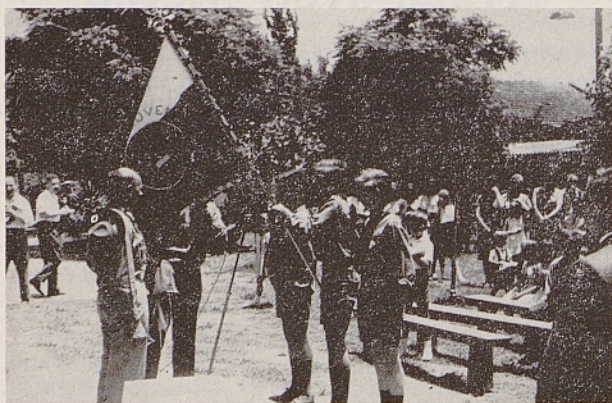
predvojne katoliške mladinske organizacije, na katere je bila večina zdomcev in pa duhovnikov navezana in v katerih je tudi večji poudarek na verskem delu vzgoje. Upoštevati je treba še vprašanje razdalj in zaposlenosti otrok, ki ob prostih sobotah že obiskujejo slovenske šolske tečaje.

Čeprav se skavtizem med Slovenci v Argentini ni razvil v močno mladinsko organizacijo, pa je vsekakor 26 let skavtskega vzgojnega dela nedvomno odigralo pomembno vlogo.

NASTANEK

Slovenski skavti so se v novih krojih pokazali javnosti že oktobra 1949, ko je škof dr. Gregorij Rožman prvič obiskal Slovence v okraju Florida v Buenos Airesu. Istega leta so slovenski in angleški skavti taborili v Tigran, naslednje leto pa v Pinamaru. (4)

Trtnik je ustanovil Zvezo slovenskih skavtov kot nadaljevanje predvojnega in taboriščnega slovenskega skavtizma. V glavnem se je držal predvojnih pravil. Skavti so imeli svoje oznake, poleg argentinske zastave so uporabljali slovensko, njihovo delovanje pa je potekalo nemoteno. (5) Močno sta bila poudarjena narodna zavest in versko življenje. Uporabljali so skavtsko

Razvitje prapora Zveze slovenskih skavtov na Slovenski pristavi v kraju Castelar pri Buenos Airesu decembra 1963. Prapor je pripravila gospa Polonca Marolt por. Makek

Naslovna stran občasne revije Skavtska pota s stilizirano lilijo, dejanskim simbolom Zveze slovenskih skavtov. Revija menda ni nikjer ohranjena

molitev, ki jo je menda potrdil škof Rožman leta 1944 v Ljubljani.

O namenu organizacije je sam ustanovitelj zapisal: »Skavtizem je torej vzgojni ustroj, po katerem se mladina z igro in doslednim načinom vzgoje približa v čim večji meri vzoru dovršenega, vsestransko praktičnega človeka, koristnega člana človeške družbe in močnega rodoljuba.« (6)

Organizacija je delala sicer povsem samostojno, vključena pa je bila v argentinsko državno (nekonfesionalno) skavtsko zvezo, saj svetovno skavtsko vodstvo ne dopušča samostojnih izseljeniških organizacij. (7) Dobre stike je gojila z argentinskimi in z drugimi emigrantskimi skavti v Argentini. Leta 1958 se je tam osnoval Mednarodni emigrantski skavtski komite. V njegovem vodstvu je bil tudi Trtnik. (8)

RAZVOJ

Zveza slovenskih skavtov je bila prisotna le na območju Buenos Airesa. Prva fantovska skupina je nastala v San Martinu, kjer je tudi dobila sobo v Slovenskem domu. Delovala je do leta 1968.

Leta 1958 je nastala skupina v San Justu (do 1961), leta 1959 pa so začele z delom skavtinje v San Martinu (do 1966). V Carapachayu se je skupina fantov (ustanovljena 1961) obdržala še skoraj eno leto po Trtnikovi smrti leta 1974, medtem ko so skavtinje zaživele v obdobju 1963-1965. Končno je bila v letih 1963-66 še skupina v predmestju Ramos Mejia. Najbolj živahno so nastopali v San Martinu in Carapachayu. Fantovske in deklishe skupine so bile ločene, a so sodelovale. (9)

V času, ko večinoma še ni bilo slovenskih prosvetnih domov, je dobro organizirana sloven-

ska emigrantska skavtska organizacija zbujala pozornost pri domačinih in pri tujih narodnostnih skupinah, ki so rade vabile slovenske skavte na svoje prireditve.

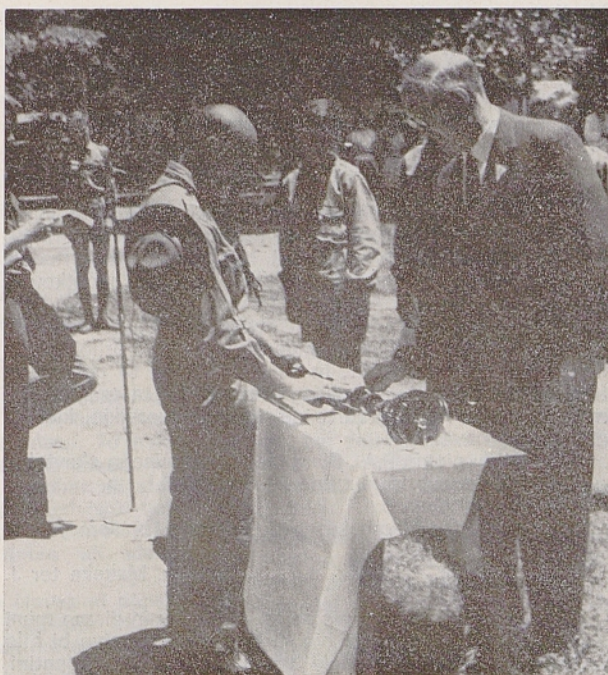
Ob rednih sestankih, izletih v naravo, tečajih in tritedenskih taborjenjih (poleg druge omenjenih krajev taborov naj navedemo še te kraje: Rumipal, San Miguel de Monte, Escobar, Alta Gracia) so skavti in skavtinje sodelovali še pri širših slovenskih pobudah: na prireditvah, na tradicionalnih romanjih v Luján, z rediteljstvom in prvo pomočjo na »veletombolah« Katoliških misijonov ipd.

Med Slovence so uvedli tudi nekaj novih oblik udejstvovanja: leta 1957 so kot prvi tabirili v oddaljenem, a zdaj zelo priljubljenem gorskem kraju Bariloche; uvedli so tečaje za voditelje; v San Martinu in Carapachayu so prvič prikazali osnovnošolski mladini lutkovne predstave (strokovno vodstvo: Makek in Klemenc). (10)

Poleg Trtnika so pomagali pri vodstvu predvsem Andrej Makek, Andi Bodnar, Janez Žnidar (zadnji vodja v Carapachayu), nekaj let je bil duhovni asistent g. Franc Grom. Edini predvojni skavt je bil Trtnik.

Občasno sta izhajala lista *Skavt* in *Skavtska pota*, a ni uspelo izslediti nobenega izvoda. (11)

Skozi skavtske vrste je šlo vsega kakih 300 fantov in deklet. V najboljših časih je štela Zveza slovenskih skavtov 70 fantov in 30 deklet (12), kar ni tako malo, če je celotna vse-

Zabiranje žebličkov na novi skavtski prapor 29. dec. 1963 na Slovenski pristavi. Na levi je v kroju skavtski vodja Marjan Trtnik, na desni Rudolf Smersu, zdaj predsednik Slovenskega narodnega odbora

Tabor slovenskih skavtov in skavtinj na Slovenski pristanišču decembra 1963

državna argentinska organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1912, štela leta 1973 le 5.585 članov. (13)

OPOMBE:

(1) Rjavi Bober (Mano Seifert), Sinjemu Orlu v spomin, Jambor, IV., št. 1 (Trst, nov. 1974), str. 6 V Novicah v isti številki Jambora in druge pa je treba popraviti nekatere pretirane in zgrešene podatke, češ da je bil M. Trtnik tudi zadnji skavtski načelnik v Sloveniji; da je bilo skavtov v Sloveniji tik pred vojno 12.000; da je bil Trtnik do konca priznan od svetovnega skavtskega vodstva kot »šef slovenskih skavtov«.

(2) Rudolf Smersu, Marijanu Trtniku v spomin, Svobodna Slovenija, Buenos Aires, 20. jun. 1974, str. 3 s sliko. Kot izhaja iz drugih podatkov, je točni datum Trtnikove smrti v Buenos Airesu 14. junij, in ne 15. junij. Z lepim skavtskim pogrebom so ga pokopali 16. junija v San Martinu.

(3) Prim. Trtnikovi pismi meni dne 23. jul. 1971 in 14. dec. 1972. V Trstu je bil M. Trtnik 15. avg., 12. in 19. sept. 1971, ko se je udeležil več skavtskih srečanj.

(4) France Pernišek, Deset let slovenske mladinske organizacije, Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije 1960, Buenos Aires, str. 271.

(5) Prim. Trtnikovo pismo dr. Jožetu Prešernu dne 31. avg. 1969.

(6) Prim. njegov nepodpisani članek **Skavtizem** v reviji Slovenska beseda, I., št. 1, Buenos Aires, dec. 1949, str. 29. Članek mi je priskrbel rajnikov prijatelj Rudolf Smersu, ki se mu moram zahvaliti za vrsto podatkov o Trtniku in skavtih v Argentini (pisma z dne 22. jul., 10. avg. in 8. sept. 1981), za izjavi bivših skavtskih voditeljev Andreja Makeka in Janeza Žnidarja, ki sta bili priloženi pismu z dne 10. avg. 1981, in za slike, ki so tu objavljene (dve sta Makekovi). Brez vsega tega bi bil ta pregled nemogoč, saj se na to gradivo opiram tudi marsikje, kjer to ni posebej navedeno.

(7) Prim. pismo P.A., Siebolda iz Svetovnega skavtskega urada v Ženevi meni z dne 29. jan. 1975.

(8) F. Pernišek, o.d.

(9) Prim. predvsem izjavo J. Žnidarja, ki sem jo dopolnil z ostalimi podatki.

(10) Prim. F. Pernišek, o.d., in izjavi A. Makeka ter J. Žnidarja.

(11) Prim. Trtnikovo pismo dr. Prešernu in pismo meni z dne 14. dec. 1972 ter izjavo A. Makeka. Zanimivo bi bilo seveda pregledati slovenski periodični tisk v Argentini, kolikor poroča o skavtih, in pa arhive Domov v omenjenih štirih krajih.

(12) Prim. izjavo J. Žnidarja.

(13) World Scout Bureau, Scouting 'Round the World, Ženeva, 1975, str. 2.

O prostem času

Zopet letos smo pri koncu. Šole bodo kmalu sa-
mevale. Za nekaj tednov se bo mladostna razigra-
nost preselila iz učilnic na morske obale, tabore,
tuje dežele, ali preprosto v domače hiše, ulice in
vasi. Nekateri se bodo poslovili z mirnim srcem,
ker je šlo vse v redu. Drugi manj, ker so premalo
navdušeno prijeli za šolsko delo. Naj bo tako ali
drugače, pred nami so dnevi, ko bomo izpregli in
se spočili. Vse to, da se pripravimo na novo delo,
nove odgovornosti.

Počitnice prinašajo več svobode. Kristjan mora
te dni živeti po vesti, ki jo Bog oblikuje po svoji
besedi. Apostol Peter nas vabi, da se trenutek usta-
vimo in razmislimo, kako naj uporabimo več svo-
bode:

— Bog hoče, da delate dobro

in tako zaprete usta

nevednim (naspametnim) ljudem.

Bodite sproščeni,

vendar ne tako, da bi vaša sproščenost prikrivala
hudobijo,

ampak kot ljudje, ki so predani Bogu.

Spominjam se starega župnika, ki je videl v plesu
vir vsega slabega. Posebej mi je ostala v spominu
slika dekleta, ki odhaja na ples vitka in sveža, do-
mov se vrača utrujena, postarana in noseča. Ples
je veljal za pohujšljivo stvar in priložnost za greh.
Od tod trda beseda, ki je prihajala s prižnic.

Mislím, da je bil nekdanji pogled na ples kot
razvedrilo prestrog. Prosti čas in razvedrilo sta člo-
veku potrebna, da se duševno in telesno sprosti
ter se tako pripravi na boljše vsakdanje delo in
skrbi.

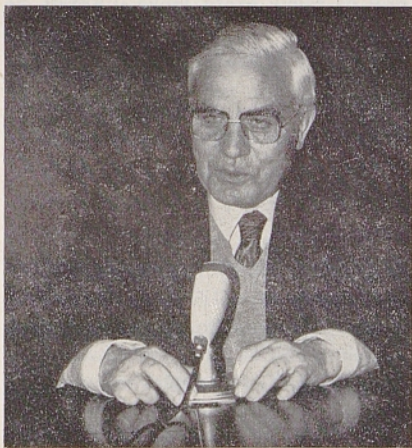
Res je, da človek še tako dobre stvari zlorabi
in uporabi za slabo. Na poseben način izkorišča
današnja potrošniška družba vsa sredstva prepriče-
vanja (TV, tisk, kino, ...), da bi ljudi prepojila s pro-
stim časom za vsako ceno. Zaradi zaslužka. Tako
postane prosti čas samo živčno tekanje iz zabave
na zabavo, od zimskega smučanja k poletnemu ja-
dranju, ... Kmalu ni več časa za toplino doma, pri-
jatelje, pogovor, iniciativo in ustvarjalnost. Otroci
so nam v napoto in z njimi so stroški, ker je denar
potraben za druge »koristnejše« stvari. Prosti čas
in razvedrilo postaneta sama sebi namen. Namesto
spočiti, smo vedno utrujeni. Človek ni več gospodar
svojega prostega časa, ampak suženj mode, brez
lastnih misli. Takšne počitnice in razvedrilo ne pri-
našajo pravega veselja, počitka in notranjega miru.

Potrebno je, da živi v nas zavest, da prava svo-
boda ne more biti v begu, ampak v odgovornem
soočanju s problemi, ki jih življenje postavlja vsa-
kemu od nas na pot. Tudi v počitniških dneh.

MILAN

DSI na počitnicah

Sredi junija je Društvo slovenskih izobražencev šlo na zaslužene počitnice. Le-te pa ne bodo dolge, saj čaka odbornike in člane kar precej dela za pripravo letošnje jubilejne DRAGE. Kot poročamo v biltenu, nam za letošnjo Drago pripravljajo tudi nekaj prese- nečenj.

Franc Husu gost DSI

Kaj pa sklep zimske sezone? Zadnji večer je bil v ponedeljek, 10. junija. Za kroniko smo iz koledarja zabeležili nekaj prireditev, o katerih še nismo poročali. Tako je bil večer v ponedeljek, 1. aprila, posvečen nagrajevanju iz sklada Dušana Černeteta. Letošnjo nagrado je prejelo šolsko IZVESTJE, ki izhaja na Tržaškem že vsa povojna leta in prinaša dragocene podatke o slovenskih šolah, profesorjih in dijakih. V ponedeljek, 15. aprila, so v društvu podelili letošnjo nagrado Vstajenje Saši Martelancu za knjigo proze z naslovom »Melodija«. Isti večer so tudi odprli slikar-

sko razstavo Veselke Šorli-Puc iz Ljubljane. 22. aprila je v društvu predaval prof. Jože Pirjevec na temo »Slovenci in slovanstvo«. Zadnji ponedeljek v aprilu je prof. Fedora Ferluga-Petronio predstavila občinstvu rojaka Franca Husuja s Proseka, duhovnika, prevajalca in pesnika. V ponedeljek, 6. maja, je prof. Tone Stres predaval na temo »Ali ljubezen premaga strah«. Pred tem pa so isti večer odprli razstavo grafik, keramike in kipov akademskega kiparja Antona Flega iz Kopra.

DSI in združenje MOST sta v ponedeljek, 13. maja, skupaj pripravila predavanje Tarasa Kermaunerja z naslo-

vom »Kritično ironična obravnava predvojnega naivnega revolucionarstva« ob knjigi V. Bartola »Čudež na vasi«. 20. maja je bilo v Peterlinovi dvorani izredno srečanje s skladateljem Lojzeto Lebičem, ki ga je tržaškemu občinstvu predstavil Pavle Merku. Naslednji ponedeljek, 27. maja, je prof. Fulvio Salimbeni predstavil v italijanščini knjigo Pietra Zovatta o cerkveni zgodovini Trsta.

V juniju sta bili v društvu še zadnji dve predavanji v tej sezoni. V ponedeljek, 3. junija, je akademik dr. Emilijan Cevc predaval o likovni umetnosti na Slovenskem v času reformacije. 10. junija pa je prof. France Bučar govoril o stiskah in precepah današnjega človeka.

Kipar
Anton Flego
(na levi)
ob svojih
keramikah

SV. VIŠARJE

19. maja zvečer je na Višarjah v Kanalski dolini nenaden požar uničil hotel Rododendro. Visok sneg je preprečil, da bi se ogenj razširil na cerkev in druga poslopja okoli nje. Gasilci, ki so prihitali iz doline, so lahko samo ugotovili škodo; gasiti ni bilo kaj.

CIRIL ZLOBEC

Slovenski pesnik Ciril Zlobec je bil na 10. kongresu izvoljen za novega predsednika Zveze pisateljev Jugoslavije.

NOVA ČLANA SKA

Nova redna člana Slovenske kulturne akcije sta oktobra lani postala koroški rojak dr. Pavle Zablatnik in Tone Brulc iz Buenos Airesa.

6. PASTIRČKOV DAN

V Marijinem domu v Rojanu je bil v nedeljo, 12. maja, šesti Pastirčkov dan, ki ga vsako leto na različnem kraju prireja uredništvo mladinskega lista Pastirček. Srečanja z bogatim kulturnim sporedom so se udeležili otroci s Tržaškega in Goriškega. Prisotne je v imenu uredniškega odbora nagovorila prof. Lučka Susič.

Prof. Merku
je predstavil
skladatelja
Lojzeta Lebiča
(levo)

Konec šolskega leta

Z zaključkom šolskega leta so se vse slovenske šole na Goriškem in Tržaškem spomnile 40. obletnice obnove šol. Ta pomembni jubilej so v obeh mestih proslavili z velikimi proslavami. Najprej so se tega dogodka spomnili že na DOSP-u, to je na dijaškem obmejnem srečanju Primorske, ki je letos bilo v Trstu in se ga je udeležilo rekordno število športnikov, literatov in likovnih umetnikov vseh višjih srednjih šol z obeh strani meje od Tolmina do Pirana in gostje rojaki iz Celovca.

Proslava 40. obletnice obnove slovenskega šolstva pa je bila 31. maja v Gorici in v Trstu, kjer je mladina nastopila in pokazala, kaj se je naučila poleg obveznega šolskega programa. Težko je soditi, kateri so se najlepše odrezali: ali malčki, ki obiskujejo še vrtec, ali osnovnošolci, srednje ali višješolci. Vsi so bili skrbno pripravljene. Vsa čast in pohvala tistim, ki so pripravili in napisali besedila, vežbali z njimi in seveda tudi nastopili. Impozanten je bil zbor mladih na odru Kulturnega doma v Trstu. Ko pa so ta mlada grla še zapela, nam je bilo zares gorško pri srcih.

VESELA POMLAD V BERLINU

Mladinski pevski zbor Vesela pomlad z Opčin in ansambel Zvezde sta ob koncu aprila bila na gostovanju v Nemčiji. Med enotedenskim obiskom sta

Slavnostni govornik v Trstu je bil prof. Alojzij Rebula, v Gorici pa je govor prebral prof. J. Šavli. Vsak zase sta postavila pred publiko oris šole, njeno poslanstvo, težave in svetle dni v teh 40 letih. Priznanje je bilo dano tudi vsem tistim, ki so s svojim delom omogočili temu mogočnemu hrastu, da širi svoje veje, ki iz leta v leto zelenijo.

Šolsko leto je pri kraju. Čakajo nas reforme, a so le bolj v zraku, kot pa v dejstvih.

Naj navedem le nekatere. Šolska obveznost je predvidena že s petim letom in se bo podaljšala na 10-letno šolanje. Torej od sedanjih osem na deset let obvezne šole. V osnovno šolo bodo vpeljali pouk tujega jezika. Od tretjega razreda dalje bo učitelju dodeljen še dodatni učitelj. Predvideno je, da bodo učitelji morali v nekaj letih doseči univerzitetno diplomu.

Višja srednja šola stoji pred korenito reformo, ki jo kujejo že dolga leta. Za nas je pomembno, da ne izgubimo ničesar, pač pa da ohranimo vse, kar imamo. Zato čaka naše politike, zlasti pa šolnike še veliko dela, ker bo treba marsikaj prerešeti in preveriti, da ne bo prekasno.

nastopila pri slovenskih rojaki v zahodnem Berlinu ter tudi pred nemško mladino v salezijanskem zavodu Don Bosca. Obisk so mladi izkoristili tudi za ogled nekaterih zanimivosti.

POSVETITEV ŠKOFA PIRIHA

V koprski stolnici je bilo 27. maja škofovsko posvečenje novega koprškega škofa-pomočnika s pravico nasledstva Metoda Piriha. Slovesnega bogoslužja se je udeležila velika množica, ob oltarju pa je bilo 14 nadškofov in škofov ter kakih 220 duhovnikov. Glavni posvečevalec je bil koprski ordinarij dr. Janez Jenko.

Škof Pirihi, ki ima 49 let in se je rodil v Lokovcu na Banjški planoti na Goriškem, je bil nazadnje generalni vikar v Kopru, prej pa dolgo spiritual v ljubljanskem bogoslovnem semenišču, še prej pa tajnik škofa Jenka v Kopru. Za geslo si je izbral psalmistovo misel »Vate zaupam!«.

Manjšinski kongres v Ženevi

Tri manjšinske organizacije, zvezi Federalistična unija evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS), Mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM) in strokovna ustanova INTEREG za preučevanje manjšinskega prava in regionalizma, so v dneh od 16. do 18. maja obudile v Ženevi v Švici Kongres evropskih manjšin po zgledu predvojnih kongresov, ki jih je ves čas vodil tržaški politik poslanec dr. Josip Vilfan.

Ženevsko zasedanje v zelo ugledni palači za mednarodne konference je vodil predsednik FUENS dr. Reginald Vospernik iz Celovca. Za Slovence v Italiji sta bila prisotna pisatelj in podpredsednik AIDLCM prof. Boris Pahor ter dopisnik Radia Trst A Ivo Jevnikar. Koroških zastopnikov je bilo veliko število, prisoten je bil tudi ravnatelj Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane mag. Silvo Devetak, končno pa je bila slovenska prisotnost lepo zaznana na folklorem večeru, ko so nastopili tamburaši koroškega prosvetnega društva Jepa - Baško jezero.

Poleg poročil prisotnih manjšinskih skupnosti in predavanj uglednih strokovnjakov (prof. T. Veiter, dr. R. Vospernik, prof. F. Ermacora, prof. G. Héraud, dr. K. Mitterdorfer in dr. R. Grulich) predvsem o položaju manjšinskih pravic v mednarodnem pravu in mednarodnih organizmih je bila bistvena točka kongresa odobritev Listine temeljnih načel manjšinske zaščite v Evropi, ki so jo izdelali strokovnjaki treh prirediteljev.

LETOPIS CERKVE NA SLOVENSLEM

Pred kratkim je izšel Letopis Cerkve na Slovenskem. Šteje 592 strani in nudi celoten pregled slovenskih cerkvenih ustanov in osebne podatke vseh duhovnikov, redovnikov in redovnic. Posebno poglavje je posvečeno Cerkvi v slovenskem zamejstvu.

Prelat J. HORNBOECK — 75-letnik

Ravnatelj Mohorjeve družbe v Celovcu in častni kanonik Krškega stolnega kapitlja prelat dr. Janez Hornböck, župnik v Podgorjah, je 14. junija dopolnil 75. leto.

† Msgr. STANKO GRIMS

V 84. letu starosti je umrl msgr. Stanko Grims, izseljenski duhovnik v Franciji. Doma je bil iz Škofje Loke. Med slovenske rudarje v Franciji je odšel že pred drugo svetovno vojno.

ŠTANDREŽCI V PARIZU

Dramska skupina prosvetnega društva Štandrež je konec aprila gostovala v Slovenskem domu v Parizu s Povšetovo igro »Milijonarji v oblakih«. Predstavi je sledilo nad dvesto Slovencev, ki stalno bivajo v Parizu.

Otroški zbor »Slovenski šopek« poje pod vodstvom Ljube Smotlak na letošnjem prazniku češenj v Mačkoljah

JAKOB PETELIN-GALLUS

Maja letos je v Celovcu praznoval 25-letnico delovanja zbor Jakob Petelin-Gallus. Njegov prvi pevovodja je bil dr. France Cigan. Trenutno šteje zbor 50 članov.

PAVLE MERKŮ ČLAN SAZU

Naš stalni sodelavec prof. Pavle MerkŮ je bil na zadnjem občnem zboru 23. maja letos izvoljen za dopisnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti, najvišje slovenske znanstvene in umetnostne ustanove. K izvolitvi mu iskreno čestitamo! Skupaj z njim je bil za dopisnega člana izvoljen tudi koroški pisatelj Florjan Lipuš.

Repentabrski pevci na Dunaju

Otroški pevski zbor Zvonček z Repentabra je ob koncu aprila bil v gosteh pri slovenskih rojakih na Dunaju. Spremljala sta ga še ženski zbor in

ansambel. Vsi skupaj so nastopili na koncertu in pri maši. Obisk Dunaja so izkoristili tudi za ogled dunajskih znamenitosti.

Msgr. LEOPOLD JURCA - 80-letnik

Stolni župnik in prošt koprskega kapitlja msgr. Leopold Jurca je 4. aprila letos praznoval 80-letnico. Rodil se je v Rihemberku leta 1905, svojo mladost pa je preživel na Opčinah. Veliko let je svojo duhovniško službo opravljal med Hrvati v Istri. Napisal je knjigo spominov »Moja leta v Istri pod fašizmom«.

ANTON DERMOTA — 75-letnik

4. junija je slavil svoj 75. rojstni dan svetovno znani pevec Anton Dermota. V svetu slovi predvsem kot interpret Mozartovih skladb. V jeseni bo pri celjski Mohorjevi družbi izšla njegova knjiga spominov »Tisoč in en večer«.

† Župnik FRANCE SREBRNIČ

25. maja je v šempetrski bolnišnici umrl France Srebrnič, župnik v Renčah. Doma je bil iz Medane v goriških Brdih, kjer se je rodil leta 1916.

Ciril - Metodovo leto doma in po svetu

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu je 5. aprila, na dan pred spominskim dnevom smrti sv. Metoda, priredila izredno sejo skupaj s Staroslovanskim zavodom »Svetozar Ritig«, posvečeno 1100-letnici smrti sv. Metoda. Seje se je udeležil v imenu katoliških škofov reški nadškof J. Pavlišič.

V Djakovem pa bodo velike proslave 4. in 5. julija. Ob navzočnosti predstavnikov evropskega episkopata bodo znanstveni simpozij in razstava zgodovinskih dokumentov, celovečerni koncert v djakovski stolnici in naslednjega dne svečana služba božja domačih in tujih škofov.

Od 8. do 13. oktobra pa je načrtovan v Rimu evropski simpozij o pomenu dela svetih bratov Cirila in Metoda, združen z vseevropskim romanjem na grob sozaščitnikov Evrope. V Vatikanu je predvidena razstava cirilmetodijske pismenosti. Hrvatski glagoljaši pa bodo v cerkvi sv. Klementa, kjer je grob sv. Cirila, postavili spominsko ploščo kot so jih že postavili Slovaki, Madžari in Bolgari. 10. aprila so bile velike verske svečanosti tudi na Velehradu na Moravskem. Na svečanosti je praški kardinal Tomašek prebral posebno papeževo pismo češkim in slovaškimi katoličanom ob spominu na Metodov jubilej. Kardinal Tomašek je povedal, da je povabil svetega očeta, naj bi se osebno udeležil te proslave, a so civilne oblasti zavrnilo to možnost. Papež je poudaril, da je nemogoče molče mimo tako velikega jubileja. Povabil je češkoslovaške duhovnike in vernike naj odločno izpričujejo svojo vero po vzoru svetih bratov Cirila in Metoda, ki se nista bala delati in trpeti za načela in temelje družbe, ki sta jo postavljala. Papeževe besede so prisotni sprejeli z velikimi aplavzi.

Medtem pa se je zvedelo, da je češkoslovaška komunistična partija preplašena, češ da je kult Cirila in Metoda prerastel preko vseh meja in da je to vnaprej določen načrt vatikanske politike proti Vzhodu. To je nova varianta ekumenskega sodelovanja in evropske krščanske ideologije, ki je označena kot »evangelizacija Evrope«. Sedaj pa je znano, da je kardinal Toma-

šek v imenu vseh škofov naprosil papeža, naj v juliju izda posebno poslanico o svetem Cirilu in Metodu.

* * *

V počastitev spomina na 1100-letnico smrti sv. Metoda je vatikanska pošta izdala kar dve poštni znamki. Eno znamko pa je izdala tudi jugoslovanska pošta.

* * *

Srečanje solunskih bratov s Slovenci — je bil naslov simpozija na ljubljanski teološki fakulteti 13. in 14. februarja.

* * *

V rodnem mestu svetih bratov v Solunu so pravoslavni Grki imeli 14. aprila kongres s cerkvenimi slovesnostmi.

* * *

27. februarja pa je presenetila Velika Britanija. V katoliški stolnici v Londonu je bila slovesnost v čast slovenskih apostolov. Svečanosti je pripravil Svet evropskih škofovskih konferenc, katerega podpredsednik je slovenski metropolit nadškof Šuštar. Svečanosti so se udeležili: angleški kardinal Hume, poljski kardinal Glemp, pariški Lustiger, dunajski König in še 22 škofov. Zbor Poljakov je pel v staroslovanskem jeziku izmenoma z domačim westminstrskim. Darove na oltar sta prinesla tudi dekle in fant v slovenski narodni noši. Kardinal Hume je v svojem nagovoru poudaril pomen misijskega dela svetih bratov in njune zamisli, kako uresničiti edinost med evropskimi narodi raznih jezikov in kultur.

* * *

Ob 1100-letnici smrti nadškofa svetega Metoda je koprška škofija dobila pomožnega škofa Metoda Piriha.

* * *

V Stični na Dolenjskem bodo 7. julija slavili 850-letnico ustanovitve tega samostana in 1100-letnico smrti sv. Metoda. Stična je bila in je še vedno osrednji kulturni hram in oaza v slovenskem duhovnem, kulturnem in gospodarskem življenju.

10 LET ZBORA GM

Mladinski zbor Glasbene matice v Trstu, ki ga vodi Stojan Kuret, je s koncertom v Kulturnem domu proslavil desetletnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti je izšla posebna brošura in magnetofonska plošča s posnetki mladinskih skladb Marija Kogoja in Pavleta Merkuja.

† Dr. AVGUST SFILIGOJ

V sredo, 29. maja, so v Gorici sprejeli k zadnjemu počitku odvetnika dr. Avgusta Sfiligoja, velikega demokrata in borca za narodne pravice. Doma je bil iz Dobrovega v Brdih, kjer se je rodil 21. oktobra 1904.

Samotni japonski gozd

*Si kdaj poslušal z borom
gozd?
Kako je ves drhtel
od groz,
ko veter vigredi je
most
mu šel podirati,
mrtvi gozd med brajdami
spomina.*

*Si kdaj poslušal z borom
tih?
Kako je vetra
ostri dih
pretrgal
neodločno nihanje,
napel stržen
usihajočega
življenja.*

*Si kdaj jemál si z borom
čas?
Ker veter hodi čuvati
rast
iz stopnje k stopnji,
v red,
počasi,
veter hodi pet na glas,
da rastejo veselo.*

*Sloneč ob boru
v Binkošti
sem želel, da bi tudi
ti
z menoj izrekel
v vetra dih
Ime Živečega,
Ubitega nekoč
za naju.*

Vladimir Kos

Imena naših krajev

PAVLE MERKŪ

DRAŠČA

Kaj bi rekli, ko bi kdo trdil, da $1 + 1 = 3$? ali da se Sonce vrti okoli Zemlje? ali da je molekula vode (H_2O) sestavljena iz enega samega atoma vodika in enega atoma kisika? Ob takih trditvah bi vsak uravnovešen človek podvomil o pameti razglašalca. In vendar so med nami številni ljudje pa časnikarji in založbe, ki nasedajo podobnim »znanstvenim« trditvam. Take so očitno trditve, da so Slovenci potomci Skandinavcev, Etruščanov ali Venetov. Take trditve se namreč bijejo ob $1 + 1 = 2$ zgodovinske in jezikoslovne znanosti in bi rade z zamahom zbrisale dvestoletne napore in dognanja slovenskih in neslovenskih znanstvenikov, ki jim ves znanstveni svet zanesljivo sledi. Take trditve so plod bujne fantazije stihotvorcev ali bolne ambicije diletantov: vendar jim neodgovorni časnikarji in založniki preradi dajejo na razpolago prostor na tiskanem papirju, da potešijo skandalistične ambicije, komercialne račune ali celo nizke politične namere. Žal jim tu in tam podleže še kak poštenjak, ki znanosti ne verjame. Pred takimi ne zaležejo opomini in svarila, da s tem mešajo preprostim ljudem pojme in škodujejo vsem, najprej seveda sami sebi.

Jezikoslovje je staro čez dve sto let in ima trdne, zanesljive opore. Tako približno kot medicina. In vendar bi se nihče ne dal zdraviti kakemu zagovorniku takih teorij, naj je še toliko vreden človeških simpatij za druge zasluge. Da kdo nasede norim trditvam o slovenski etnogenezi, pa nosijo vso odgovornost časnikarji in založniki, ki jim omogočajo, da delajo škodo lahkoverni pameti preprostih ljudi.

* * *

Imenoslovje je bržkone najtežje, najnevarnejše področje jezikoslovja. Strokovnjak, ki spregovori o krajevnih in osebnih imenih, bi moral razpolagati s tako razvejanimi vednostmi in tako številnimi podatki, da je to skoraj nemogoče pričakovati v vsakem primeru. Zato sta potrpežljivost in previdnost nujni pri takem delu. Včasih je težko ugotoviti končno veljavno resnico. In če ne razpolaga imenoslovec z zadostnim številom podatkov, mora ravnati skrajno previdno in ne sme domneve razglašati za dognane resnice. Naj to pokažem pri primeru gorskega imena **Drašča**: to je grapa v kraškem grebenu med Padričami in Sv. Ivanom, po kateri so gropajske mlekarice nekoč nosile mleko v mesto. Danes je to ime pretežno opuščeno in skoraj pozabljeno: zamenjali smo ga z mladim kalkom italijanskega imena **Monte spacà**, ki se glasi **Razklani hrib**, tako kakor smo slovenska krajevna imena ob zahodni meji večkrat neodgovorno nadomestili z nepotrebni kalki: **Repen** smo tako po zgledu italijanskega imena **Rupingrande** spremenili v **Veliki Repen**, **Repnič** po zgledu italijanskega imena **Rupinpiccolo** v **Mali Repen**, **Na žlebeh** smo po zgledu italijanskega imena **Sella Nevea** pre-

krstili v **Nevejsko sedlo**, **Klanška jezera** po zgledu nemškega imena **Weissenfelsee** v **Belopeška jezera**.

Prekrstitev **Drašce** je obžaloval že Milče Škrap v **Uporni mladini** v opombi na str. 5, (1) vendar je namesto ljudske imenske oblike **Drašča** napisal učeno obliko **Draščica**: in že ob ti učeni rekonstrukciji **mora** imenoslovec misliti, da ni prava. Odkod ima Škrap to učeno obliko? Je mlada učena oblika res v skladu z ljudsko? Imenoslovec **mora** izhajati le iz ljudske imenske oblike in iz starih zgodovinskih zapisov: čim starejši so ti zapisi, tem zanesljivejši kažipot so jezikoslovcu. V našem primeru ne razpolagamo, kolikor vem, niti z enim zgodovinskim zapisom in smo zato odvisni le od ljudske oblike **Drašča**. In to je vsekakor premalo, da se brez težav dokopljemo do dognane resnice.

Teoretične možnosti za razlago so številne in jih v Mladiki ne morem gotovo razpredati do potankosti, kakor bi jih o priliki v Slavistični reviji. Vendar bo jezikoslovci, etimologi in imenoslovci z lahkoto izpopolnili strokovni del, ki ga moram v poljudnem spisu nujno pustiti.

Prvo izhodišče za razlago te imenske oblike je — vsaj v teoriji — lahko kako predkrščansko osebno ime, ki izhaja iz pridevniške osnove **drag**. Bezlajev **Etimološki slovar slovenskega jezika** I 109 navaja kar lepo število krajevnih imen, ki so nastala iz te imenske osnove. V tem primeru bi težko utemeljili učeno obliko **Draščica**, saj bi predstavljala samovoljno, neutemeljeno razlago, kakršna je **Glinščica** ob ljudskem imenu **Klinčica (Klinšča)**. Že zato se odpovedujem ti možnosti za razlago, mojo previdnost pa še povečuje dejstvo, da je za izvir gorskih imen in mikrotoponimov težje računati na osebna imena.

Drugo izhodišče za razlago je apelativ **drága** »dolina, odtočni jarek«, iz katerega so nastala izredno številna krajevna imena, kakor je lahko ugotoviti v že omenjenem Bezlajevem slovarju na isti strani. Razlaga je v tem primeru že videti verjetnejša, ker pomeni **draga** tudi »odtočni jarek« in ima naš kraj le podobo jarka med dvema vzpetinama, povrhu teče z njega potoček. Strokovnjak za krajevno imenoslovje **mora** seveda vedno poznati tudi geografske in geološke značilnosti kraja, o katerem govori. Manjšalna oblika apelativa **drága** se glasi **drážica**, po moderni vokalni redukciji nenaglašenega **i** nastane narečna izreka **drášca**. Ob ti povsem sprejemljivi razlagi je videti učena rekonstrukcija **Draščica** v imenovanem Škrapovem delu povsem zgrešena.

Obstaja še tretja možnost za razlago: izhodišče je glagol **drásati** »razparati, raztrgati«, ki ga Bezlaj razlaga na str. 110 omenjenega slovarja, kjer po Tumi navaja mikrotoponim **Dráškovec**. Čeprav je število krajevnih imen, ki jih lahko izvajamo iz tega slovenskega glagola, pičlo, je

dalje na naslednji strani ■

1) »Draščico označujejo meščani Italijani z imenom Razklani hrib — Monte spacato — in sicer od Napoleonovih časov dalje, ko je bila tod izpeljana strateška pot, ki je nekako razklala hrib na dvoje.« Škrap teh trditvev ne podpira z zgodovinskimi viri in dokaznim materialom. Vse dokler ne bom razpolagal z zgodovinskimi viri, ki zadevajo čas pred Napoleonom, moram dopuščati, da so imenske oblike tudi starejše. Predvsem pa moram dvomiti v pravilnost Škrapove učene rekonstrukcije **Draščica**, ki je videti umetelna in daleč od vsake možne razlage in resnice.

Jadran, kot v pravljici. Luči in tudi kakšna senca bleščečega nastopa

Vsa naša manjšina se veseli uspeha, ki ga je Jadran dosegel letos ob koncu dolge sezone, ko si je po večletnem trudu priboril pravico nastopanja v »B« ligi, to je tretji ligi italijanskega košarkarskega prvenstva. Množica slovenskih navijačev je skozi vse leto navdušeno spremljala Jadranovce v njihovem težkem boju za prestop v višjo ligo, toda 25. maja je tržaški »palazzetto« s težavo sprejel vse tiste, mlade in stare, ki so hoteli od blizu so doživljati občutje velikega boja, težave košarkarjev pod koši, jih nagradjevati za velike napore in se z njimi veseliti vsake točke, ki je pomenila korak bliže tretji ligi. Množici so se čudili že vse prvenstvo tudi številni sodniki, ki v prvenstvu C-1 niso vajeni takega spremstva. Govorilo se je, da je na odločilnem srečanju bilo celo 5 tisoč ljudi, kar je izjemno za kakršenkoli športni dogodek v Trstu. Vsekakor je ta dogodek in zmaga Jadrana bogato poplačal doživetij žejne navijače, ki so bili ne samo prisotni, pač pa so z bučnim navijanjem glasno podpirali ekipo. Skratka, enkratno vzdušje v dvorani lahko razume samo, kdor je bil zraven med publiko, v kateri so bili mladi in stari, neznani in tudi znani obrazi iz našega javnega življenja, tudi taki, o katerih bi si na prvi pogled ne pričakoval, da jih boš v soboto zvečer našel med razgreto anonimno maso. Vsi so navdušeno podpirali Jadranovo ekipo, ki si je z zanesljivo igro priborila trdno prednost in zmago, ter s tem tudi kronala večletne sanje, to je prestop v višjo ligo. Fantom in klubu vsekakor čestitamo za uspeh, ki je nagradil dolgo in resno delo.

Odločilni boj Jadranskih fantov zaslu-

ži pozornost, saj ni reden pojav, da se ne prav zanemarljiv del manjšine na soboto zvečer zbere na množični prireditvi ob športnem dogodku. Nekateri so to množico navijačev primerjali kar slovenski nacionalni manifestaciji na Travniku ali v Trebčah, kar pa se nam zdi vendarle nekoliko tvegano in po svoje tudi nekoliko nespoštljivo. V »palazzetto« je navsezadnje šlo za športni dogodek, ki naj bi ostal omejen na športno področje. Nekateri najbolj vneti komentatorji pa so iz tega hoteli narediti splošnejšo zadevo, pri kateri mora stati zraven cela manjšina. Jadran je brez dvoma »pojav«, ki je po svoje zanimiv, če ne drugega že zato, ker je sposoben spraviti na noge več tisoč ljudi, vendarle pa mu ne bi smeli pripisovati značilnosti, ki jih nima in ki so lahko tudi škodljive. Vsekakor bi se morali nekoliko zamisliti nad tem pojavom, ki ga seveda spremljajo — kot je nujno — tudi razglašene note, ki učinkujejo neugodno in mečejo senco dvoma. Vprašati se moramo zares, ali je upravičeno, da manjšina poskoči na noge zaradi košarkarske ekipe, pa če je še tako simpatična in priljubljena? Ali so zares potrebne oblike pretirane navijaštva (videli smo, kam lahko take oblike navijanja ob množičnem navdušenju in pretiravanju lahko privedejo — bruseljski primer je dovolj zgovoren). Vprašati se moramo, ali smo zares potrebni tako močnih doživetij, ali je koristno, da se na športnem srečanju pojavijo jugoslovanske zastave? Ali ne utegne to, nasprotno, zanesti novo iskro protislovenstva? Ali je prav, da fante pod koši obremenjujemo z odgovornostmi, ki s športom nimajo nobene opravka?

Kakor torej uspehe Jadrana z veseljem pozdravljamo kot izraz pristnega športnega duha in požrtvovalnosti, tako vendarle moramo pomisliti, da se za marsikoga izmed množice navijačev vse slovenstvo zreducira na prisotnost na Jadranskih srečanjih, ki pogojujejo vsa ostala športna in kulturno-prosvetna dejanja v okviru naše skupnosti na Tržaškem. Ali ni morda res, da se mora vsak priseben organizator, preden določi datum za prireditev, vprašati, ali tisto soboto igra Jadran doma. Če tega ne stori, tvega namreč prazno dvorano pa naj gre za predavanje, koncert ali ples. Pri tem Jadranski fantje nimajo nobene odgovornosti, vprašanje pa si moramo postaviti, ko razmišljamo o naši manjšini, ki je očitno hudo potrebna zunanjih dejanj in doživetij, da potrdi svoje slovenstvo.

Marsikdo, morda nekoliko nedozorel, je bil pripravljen tudi na žrtvovanje interesov društva, da je lahko sledil Jadrani. Tako se je na primer zgodilo, da je neka odbojarska ekipa nalašč naglo izgubila svoje srečanje, da je lahko potem tekla na košarkarski sestanek z Jadrani.

Kakor so Jadranovci zaslužni za širjenje športnega ugleda slovenske manjšine, tako jim ne moremo delegirati vseh naših potreb in skrbi. Naj nihče preveč ne zameri tega razmišljanja, čeprav tudi nekateri trezni mislijo, naj se pač zateka manjšina za čemerkoli, samo da krepí svoje slovenstvo. Bojim pa se, da bi navdušeni navijači Jadrana kaj kmalu opustili zahajanje v tržaški »palazzetto«, če bi fantje ne dosegli pod koši, kar si od njih vsi želijo in vsak dan bolj zahtevajo. Ne bi hotel, namreč, da bi morebitnim porazom naših košarkarjev (kar se navsezadnje tudi lahko zgodi) sledil odmik razočarancev. Tudi to se pač dogaja v športu, ki je lahko šola življenja za aktivne športnike, nikoli za navijače. P.

DRAŠCA

v našem primeru videti razlaga še najverjetnejša. Pomen imena se v tem primeru naravnost poveže z geofizičnimi značilnostmi kraja in z italijanskim imenom **Monte spacà**, ki utegne biti kalk slovenskega imena, ker je kalk ob jezikovni meji pač pogosten pojav. Ne moremo in ne smemo izključiti niti možnosti, da je samo slovensko ime lahko kalk kakega starejšega romanskega ali predromanskega, imena, ki ga vidi ne izpričujejo. Iz glagola **drásati** je lahko nastalo ime **Drášica** in to se je zaradi moderne vo-

kalne redukcije spremenilo v narečno **Drášco**. Spet je videti učena rekonstrukcija **Dráščica** samovoljna.

Naj samo še omenim, da je moč to ime razlagati še drugače, čeprav bi bila vsaka druga razlaga manj verjetna od zadnjih dveh, ki sta videti povsem verjetni z vsakega možnega vidika. Le od odkritja novega zgodovinskega gradiva bo odvisno, ali se bomo lahko dokončno odločili za eno od možnih razlag. In le tedaj bo moč ugotoviti, ali naj se knjižna oblika tega imena upravičeno piše **Dražica** ali **Drašica**; vse dotlej se mi zdi najpametneje pisati kar ljudsko imensko obliko **Drašca**.

IZ SLOVENSKE PUBLICISTIKE

IDENTIKIT SPOMENKE HRIBAR

(Objavljamo nekaj značilnih odlomkov iz intervjuja z njo v MLADINI)

— To, ali je bila državljanska vojna ali pa ni bila, je vprašanje kriterija, na podlagi katerega to ugotavljamo; to je stvar politološke znanosti. Menim pa, da je štirideset let po vojni in po podatkih, ki so objavljeni, nesmiselno in strokovno nekorektno zanikati dejstvo, da je šlo *tudi* za državljansko vojno: kakor hitro rečemo, da je bila to bratomorna vojna, je to — po mojem — že državljanska vojna. Seveda pa ni šlo zgolj za državljansko vojno v klasičnem pomenu, saj je šlo *primarneje* za narodnoosvobodilno vojno, za domovinsko vojno, za biti ali ne biti.

— Oglejmo si vprašanje: ali so po vojni vrnjeni domobranci umrli za domovino. Vsekakor ne in še enkrat ne, kolikor domovino identificiramo z nekimi družbenimi sistemom. Domobranci niso umrli za socializem oziroma za komunizem, temveč so se prav borili zoper njega. Tudi zaradi njihovega delovanja je bila ta vojna tako krvava, bratomorna. Kako drugače bi bilo, če izdajstva ne bi bilo, če bi bili vsi enotno nastopili zoper okupatorja! Vendar je bil ta *iz-rod* tudi (človeški) *rod* in *na-rod*; če to priznamo, še ne pomeni, da jim kaj odpustimo, temveč le to, da vzamemo nase svojo lastno zgodovino, ki jo je belogardizem bistveno označil in *ranil*. Če pa tega ne priznamo, da je namreč *iz-rod* tudi *na-rod*, potem to pomeni, da kar precejšen kos naroda enostavno zbrisemo iz svoje zgodovine. Na ontični, družbeno-politični ravni torej drži, da domobranci *niso* umrli za domovino — toda kako je to gledano z ontološke, bitne ravni? Domovina ni in ne more nikoli biti identificirana z nekim sistemom, tako da bi v njem »poniknila«, in tudi ne more biti identificirana z nekim določenim časom, sicer bi do zamenjave sistema sploh ne moglo priti. Domovina je veliko »več«, je tisti prostor, v katerem se srečujemo živi in mrtvi, je prostor (naše) biti; *na-rod*; so pretekli, sedanjí in bodoči rodovi. Domovina je ljubezen in sovrašтво, jok in krik, smeh in upanje. Je pesem, melodija, svetost in prekletstvo. Je dom in smrt.

Domovina ima svoj čas, ne da je domovina v času. *Vsi ljudje* nekega naroda, ki žive v določenem času, so domovina skupaj s svojimi zmotami, resnicami, razprtijami, ljubeznijo, iskanji, upanji. V tem smislu so »umrli za do-

movino« tudi tisti, ki so padli v 1. in 2. svetovni vojni kot avstrijski ali nemški vojaki; ne moremo jih enostavno izrezati iz narodnega telesa. Kajti domovina je bila v tem času žalostno razseljena in razbita na vse strani.

Nobena ideja ali misel ali hipoteza itd., ne glede na to, kdo jo je izrekel, ne sme biti apriori razglašena za sovražno socializmu, komunizmu itd., ampak ji moramo preprosto najprej prisluhniti. Se manj je seveda pravično in upravičeno razglašati ljudi za sovražnike — in to še prej, preden je sploh njegova ideja ali misel zagledala beli dan. Kako naj se srečujejo in strokovno preverjajo, tudi strokovno negirajo ideje, če pa ne smejo na dan? Tako bistveno krnimo (narodovo) ustvarjalnost.

Ohraniti se nam bo mogoče le, če bomo tesno povezani med seboj, tako tesno, da bomo neprestano čutili utripe lastnega srca, lastne zavesti, ki ne dopušča tujega strupa v naše ožilje. Vse, kar nas razdvaja, mora odpasti. Socialne, politične, svetovnonazorske razlike ne smejo biti sredstvo za razkranjanje, kajti premostiti jih mora vse združujoča zavest skupne usode, skupne odgovornosti in skupne borbe za osvoboditev in združitve vseh Slovencev.«

(MLADINA 18.IV.85)

ZVEZA KOMUNISTOV SPOMENKO IZKLJUČILA

Osnovna organizacija 4. letnika FSPN se javno omejuje do nekaterih stališč tovarišice Spomenke Hribar, ki jih je objavila v člankih. Pri tem gre še posebej za naslednja stališča in odnos tovarišice Spomenke Hribar do narodne sprave, obeliska in do interpretacije NOB, ki so povzeta v *dilemi ali zoper okupatorja k sovjetizaciji ali zoper sovjetizacijo z okupatorjem*.

O polemikah (javnih in drugih), razpravah ter o sklepu osnovne organizacije na FSPN pa se je zdaj izreklo in *Spomenko Hribar izključilo iz ZK predsedstvo občinskega komiteja ZKS Ljubljana Bežigrad*. Upravičeno se je namreč vprašalo, če je sklep, bolje rečeno ukrep do članice Zveze komunistov Spomenke Hribar — glede na ugotovljena idejnopolična razhajanja — dovolj oster.

Ni nobenega dvoma o tem, da je s svojimi idejami, ocenami, skratka mislimi (in očitno s svojim prepričanjem), pristala na drugem bregu, kot ga gradijo statut, program, politika in sklepi ter izhodišča zveze komunistov. Temu se ni odrekla tudi tokrat, ko je napadla

zvezo komunistov, češ da »edina deli ljudi v naši družbi na naše in sovražnike«, in ki »ni pripravljena na spravo«.

Ob tem pa je mimogrede pozabila, da se je ta »nasilniška« zveza komunistov več mesecev pogovarjala z njo, in to prav nič nasilniško.

Spomenka Hribarjeva je v svoji izjavi na seji na kratko strnila tiste misli, ki so prevevale njene objavljene prispevke. Bilo ni niti besedice samokritike, kaj šele obžalovanja. Nasprotno: napad, in to ne samo »delen«; tokrat je »udarila« odkrito in naravnost, »preroško«: naši Jugoslaviji, njenim ljudem, ki jih vodi takšna »partija«, je napovedala propad ...

Povedali smo, da se bodo ljudje, ki jih vodi ta »gnila« zveza komunistov, odločno uprli takšnim in podobnim »velikim mesijanskim idejam«.

MIŠA SOVDAT (Komuinst)

24.5.85

(in DNEVNIK 25.5.85)

SPOMENKA, KOT JO VIDI JAVORŠEK

Ljudi z dvema obrazoma, z dvojno moralo in s tem s prestrašeno ponižavostjo in moralnim polnohlačarstvom je danes toliko, da se v tem spačenem svetu človek komaj znajde, v zagatnem ozračju pa komaj diha. Zato ni čudno, da se prikazujejo pretenciozne Antigone z masko svetniške nedolžnosti na obrazu in alkibiadovsko tehniko samouveljavljanja. Z narcisoidno spretnostjo postajajo hollywoodske politične zvezde.

DNEVNIK, sob. priloga 9.III.85

JAVORŠEK IN NOVA REVIIJA

»Štiriintrideset števil Nove revije pomeni štiriintrideset ofenziv na slovenstvo novega kova. In teh štiriintrideset ofenziv je podprlo neštete omahljivce, potrdilo na tisoče dvomov in krepko zaneslo (zlasti med intelektualce) shizofrenijo moralno-politične dvojnosti.

Priča smo ekshibicijam klovnov z dvojnimi obrazi, ki se javno klanjajo osnovnim silnicam našega družbenega razvoja, istočasno pa pomagajo vsem tistim, ki z zastrupljenimi krampji ta razvoj spodkopujejo.

Gre za pojave družbene shizofrenije, katere nevarnost najbrž vsak zase temeljito čuti, celotna družba pa zaradi nje že kar usodno trpi. Nosilci te shizofrenije jasno in glasno zatrjujejo, da je NOB najbolj junaško in zato temeljno dejanje naše zgodovine, na drugi

strani pa smotrno kopljejo grob njenim vrednotam v nekdanjem in današnjem svetu. Iz potiskanih listov papirja bi, na primer, lahko zbral venec navedkov, s katerimi bi dokazal, kako posamezni peresarji pojejo hvalnice ZK, SZDL in drugim družbenim dejavnostim, takoj za hvalnico pa pride AMPAK... in tisti AMPAK je začetek spodkopavanja smisla ZK, ugleda SZDL in usode samoupravne demokracije.

(DNEVNIK, 9.III.85)

V neki državi so ugotovili, da so izdali več potnih listov, kot pa imajo prebivalcev. Kaj takšnega tudi pri nas ne bi presenetilo, saj imamo ogromno ljudi, ki imajo dvojno osebnost.

MITJA CJUHA
(Dnevnik, humoristična stran)

NOB IN PARTIJA

(Jože Smole v Dnevniku 9.III.85)

Spomenka Hribar je napisala članek, ki je bil objavljen v »Delu« v »Književnih listih«. V njem je jasno obrazložila svoje poglede. Med drugim je zapisala:

»Reči pa je treba, da je Partija tej antikomunistični propagandi močno 'šla na roke' s tem, da je tako ekskluzivistično nastopala, propagirala in uveljavljala komunizem kot edino rešilno pot, po kateri naj gre slovenski narod v svobodo. Ta, 'edina rešilna pot' je bila z Dolomitsko izjavo sankcionirana. Kakšen 'politični pluralizem v izjemnih razmerah za narodovo usodo', kakor pravi Jože Volfand, naj bi neki v tej vojni bil?! Nasprotno! Ideološki ekskluzivizem na podlagi komunizem-antikomunizem je bil tisti, ki je tako tragično razcepil narod na dvoje. Natančneje rečeno, dilema je potekala tako: Ali zoper okupatorja k sovjetizaciji. Ali zoper sovjetizacijo z okupatorjem. Sredine ni! Tragično je, da se je prav na našem ozemlju ta dilema zaostri do skrajnosti. Da je prav pri nas prišlo do usod-

nega trčenja dveh ekskluzivizmov, ki smo ga tako tragično plačali kot narod«.

Mislím, da je prav ta trditev zgodovinsko netočna.

Resnična dilema je bila: Ali zoper okupatorja ali z okupatorjem: Ali boj za osvoboditev slovenskega naroda ali podpora okupatorju in fašističnemu režimu. Sredine ni!

Antikomunistične sile bi lahko organizirale svoje oborožene enote za boj proti okupatorju. Zakaj tega niso storile?

V tem duhu so bile izrečene javne obsodbe nevzdržnih in povsem nesprejemljivih stališč.

ZORAN POLIČ, CERKEV IN SPRAVA

Opozoril sem na še vedno prisotno aktivnost vrhov Katoliške cerkve na Slovenskem, ki niso obračunali s preteklostjo, in v tujini raje navezujejo stike s pobeglimi belogardisti in njihovimi nasledniki, kot pa z našimi predstavništvi in naši stvarnosti naklonjenimi zdomci. (Pri tem je res častna izjema ljubljanski nadškof Šuštar, ki dosledno spoštuje obveznosti državljana, ko je v tujini, in se ne izogiba ne naših diplomatskih predstavništev ne domov naših izseljencev in zdomcev, zvestih domovini).

Ko sem postavljал vprašanje sprave v širši okvir kot to dopušča M. Apih, ki očita meni »in meni sličnim«, da nas je strah Katoliške cerkve in Vatikana, nisem želel napadati te institucije, še posebno ker vem, da mnogi člani Socialistične zveze svojo vernost povezujejo prav z njo. Prav zaradi tega pa sem želel povsem odkrito opozoriti, da bo Katoliška cerkev morala ugotoviti, kako zgrešena in nekrščanska je bila vloga škofa Rožmana v času NOB in kolikšna je bila napaka, storje-

na z usmerjanjem uradne Cerkve v ljubljanski pokrajini v idejno delo za belo gardo. Odločno velja, kar je dejal škof Vekoslav Grmič: »Usodne posledice Mahničeve ločitve duhov so se pokazale v slovenskem klerikalizmu in izdajalskem početju dela slovenske Cerkve med narodnoosvobodilnim bojem.« (Znamenje, št. 1, leto 1985).

Na to sem opozarjal in opozarjam, da ne bi ponovno prišlo do tega, da bodo sovražniki našega socialističnega razvoja izkoristili uradno Cerkev kot idejno združevalno silo vseh nezadovoljnejšev, najprej s poudarjanjem spravaštva, kasneje pa z direktnimi napadi na že prisotne socialistične pridobitve.

Če je po mnenju M. Apiha potrebno zaradi čistosti in obrambe revolucije »odstranjevati in čistiti gnile veje in grče«, potem niso odprta le tolikokrat omenjena vprašanja kot je streljanje belogardistov, Goli otok in dachauski procesi, temveč gre za razčiščevanje še mnogo težjih vprašanj, ki so celo odločilno prispevala tudi k takim rešitvam.

(Dnevnik, sob. priloga 9.III.85)

PRED KONGRESOM ZK SLOVENIJE

Milan Kučan, član CK ZKJ, je na seji za pripravo kongresa namignil, da »bi se morali v tem kontekstu nekoliko drugače kot doslej lotiti razjasnjevanja nekaterih stvari iz naše preteklosti ali polpreteklosti, ki bremenijo sedanjost, so hipoteka nad celotno revolucionarno akcijo in so jih aktualizirale nekatere javne razprave, v zadnjem letu tudi v Sloveniji. Idejna fronta okrog teh zadev je postala zelo široka, v tej idejni fronti je prišlo do mnogih novih polarizacij, ki bi jih bilo potrebno do kongresa razjasniti in zadeve zaključiti.

(sobotna priloga Dnevnika)

narava - okolje - človek - narava - okolje - človek

Nekako navajeni smo na misel, da večje živali živijo dlje od manjših. In res obstaja zakonitost, ki velja v lepem številu primerov in ki pravi: življenjska doba živali je sorazmerna s četrtim korenem njene mase. Po tem zakonu bi morala krava, ki tehta 10.000 krat več od miši, živeti četrti koren — to pa je 10-krat več od miši.

Najbrž manj znan je drug, sodoben zakon. Po njem se v manjši živali tudi vse ostalo odigrava hitreje kot v veliki, n.pr. frekvenca srčnega utripa, hitrost dihanja

in sploh metabolizem, pa tudi trajanje nosečnosti itd. Z drugimi besedami: pri majhni živali mine manj časa med enim utripom in naslednjim, žival sama manj časa živi, vendar je celotno število vseh utripov v življenju več ali manj enako kot pri večji živali. Še drugače povedano: vsaka žival ima svoj subjektivni čas in ta je v grobem približku za vse živali enako dolg.

— o —

Pred južno turško obalo je ameriška arheološka odprava naletela

v globini 50 metrov na ladjo, ki je tam v brodolomu nasedla prek kakimi 3500 leti. To je danes najstarejša poznana ladja. Njeno starost so ocenili s pomočjo predmetov, ki jih je prevažala, a tudi predmetov, ki jih na njej ni bilo najti, n.pr. železa. Najbolj so k natančnemu datiranju pripomogle mikenske dvoročne vaze kakor tudi bakreni ingoti (po domače: šibike), na las podobni onim, narisanim na egipčanskem grobu v Tebah in katerih letnica je nesporna: 1350 pr. Kr.

Miroslav Košuta: Ptička smejalca

Tržaški pesnik Miroslav Košuta je izdal 1984 pri Mladinski knjigi v Ljubljani pesniško zbirko za otroke **Ptička smejalca**. To je že njegova 11. knjiga pesmi, izmed katerih so štiri namenjene otrokom (o prejšnjih glej Mladiko 1983, 154).

Nova knjiga Ptička smejalca prinaša 36 pesmi, ki so skoraj enakomerno razdeljene v štiri razdelke: Gradovi v oblakih, Kratkovidna žirafa, Križada in Ptička smejalca.

V prvem razdelku so drobne, bolj pravljicične pesmi. Najprej je majhna pravljica, v kateri nastopajo palčki in majhne zveri. Mnogi si zidajo gradove v oblakih, na Krasu pa so majhne in velike vasi in take, ki jih ni. Ptiči letajo, ker imajo krila. Dan se začenja s soncem, za zaspance z dežjem. Tema je črna, strah pa je votel. Babica je zato, da varuje otroke, če staršev ni doma, dedek pa dokazuje, »česa vsega on še ne ve in ne zna«.

Drugi razdelek govori o živalih: debela žaba je najboljša vaba za močvirske ptice, tri žametne muce leže na soncu in v mislih drvi za mišmi. Kratkovidni žirafi so zavezali vrat v voz, ker ni videla črk v zvezku. V mesto je prišla bela kamela in vsi so drli za njo. Živali hočejo obsoditi medveda, ker se redi od čebeljega medu. Zmaj je imel sedem glav, sesal je sedem krav, potem si je kuhal v sedmih loncih. Ptice so različnih barv, najrajši pa ima tiste, ki se zaradi hrepenenja vračajo z juga v naše kraje.

V tretjem oddelku so pesmice o naših napakah: iz muhe smo naredili slona, pismouk je postavljaj stvari na glavo, laž ima kratke noge, kdor se ne uči, mu je vse španska vas, za luno so resnično čudne stvari. Za šalo bo hodil v šolo, doma pa se resno igral. V dveh pesmih se igra s podobnimi besedami, v zadnji se šali iz Križanov.

V zadnjem razdelku poje Košuta o pesnikih in pesmih, o lepih deklicah in o prvi ljubezni med deklico in fantkom.

Včasih nam v glavi vzklije drevo — pesmi. Pesnik ima polno glavo pesniškega drobiža, trudi se in muči, vendar navadno manj zmore, kot so njegove želje. Pesmi plavajo po nebu in hodijo po zemlji:

»Pesmi zore v radovednem očesu,
a svojo končno podobo dobijo
v pisalnem stroju ali peresu
s pesniško domišljijo.«

Košutov otroški pesniški svet je obsežen, živ in prešeren, poln smeha in sonca, saj ga podaja z nasmehom na ustih, lahkotno in sproščeno. Tone Pavček je v obširni uvodni besedi, ki je prav tako sproščena in razigrana, zapisal, da Košutov smeh ni le žgečkljiv, ampak: »Ne, tu gre drugače: smeješ se nenavadnemu, domisljici, pravi besedi, prav zasukani in na pravo mesto postavljeni, obrnjeni in zafrknjeni, da ima čepico smešno po strani in se nagajivo prikupno, a tudi pametno smehlja. Ta smeh je nalezljiv, pretihotapi se tatinsko vate in te greje, da se smeješ, čeprav potilho, a še dolgo potem, ko je beseda, zvonka in smešna, že izzvenela, ali ko je pesem že prebrana.«

Vesele in šaljive pesmi torej, brez žuganja na desno in levo, istočasno pa tudi z zdravim jedrom, ki ga otrok brez težave izlušči iz njih. Današnji svet, v katerem sta doma otrok in odrasel človek, zato so pesmi namenjene enim in drugim. Sodobno življenje in mišljenje, zato v njem ni pesmic o pomladi in drugih letnih časih, o šoli in njenih težavah.

Košuta pripoveduje preprosto, razumljivo, besede se kar prelivajo v verzih. Pesmi imajo kitice, pogosto rimo in druge pesniške figure.

Knjigo je ilustriral in opremil Marjan Manček, ki je narisal 12 celostranskih plastičnih in mnogo povednih podob, ki lepo dopolnjujejo pesmi.

eneoceneoceneoceneoceneoceneocene

RAZSTAVE

Edi Žerjal v galeriji Cartesius

Od 13. do 26. aprila je razstavljaj v tržaški galeriji Cartesius grafik Edi Žerjal. Tokrat se je predstavil s tridesetimi jedkamicami, med katerimi jih polovica nosi letnico 1985, ostale pa so nastale v preteklih dveh letih.

Žerjal se je prvič pojavil v javnosti konec šestdesetih let, samostojnim in

skupinskim razstavam je sledil daljši molk, končno se je z zavzetostjo posvetil grafiki in od leta '80 igra tako rekoč na isto struno ali bolje, vodi svoje raziskovanje v eno samo smer. Osredotočenost na grafično govorico hodi vstric z večjo tematsko zaokroženostjo, obojna zavezanost mu je omogočila na eni strani tehnično dovršenost, na drugi pa večji vsebinsko pomenski naboj — skratka prepričljivost.

Žerjalov likovni jaz je obrnjen v preteklost. Je to posledica pesimističnega pogleda na današnji svet? Je trenutek

razmišljanja, ki vodi v odkrivanje minulega? Je zgodovinska hoja nazaj metafora za osebno hojo navznoter?

Edi Žerjal gleda na človeka kot na bitje, ki se je prebilo skozi zgodovino v večnem iskanju resnice. Njegov zgodovinski spomin ne mara za razsvetljensko držo, ki je v bistvu znanstvena, kajti le-ta se mu kaže omejevalna. V klasičnosti je namreč iskala le lepoto, v mitu je odkrivala samo pravljicičnost, v veri spone iracionalnosti. Umetnik po svojem bistvu pa je temu tuj. V iskanju celovitosti mora nazaj,

do samih korenin podzavesti — lastne in občečloveške.

Na samem začetku je kolo usode, s svojo vrtljivostjo kolo poudarja spremenljivost sreče. Človek gleda v vesolje in neznana nebesna telesa so izvir za odkrivanje resničnosti. Vodilo je sla po spoznanju — arhetip kače-hudiča — a tudi kategorija pravičnosti, ki u ravna svet in daje varnost. Atribut pravičnosti je tehnica.

Naša kultura je vsa prežeta s krščanstvom, zato je tudi Žerjalova ikonografija polna simbolov: tu je legenda o svetem gralu, o smaragdnem kelihu Kristusove zadnje večerje, o posodi, ki je navdihnila podvige viteзов okroglo mize ali kakega Wagnerja. A tu je tudi krščanska prvinskost, je neokretno narisana riba — simbol novih ljudi.

Dalje je prisoten srednji vek s svojimi alkimisti, z vero v čas, ko bo nastopil kralj Matjaž. Na kamnih, v knjigah so znaki, ki jih ne znamo več razvozlati. A to ni važno. Žerjal, kot da mu ni do odgovora. Njemu je pomembno le eno — iskanje. Potrjen v izhodiščni prepričanosti, da »iz roda v rod duh išče pot«, ve, da je vse relativno, le eno ostaja človeku neodtujljivo — volja po osmišljanju lastne biti. Kajti simboli, ki jih je odkrival v svojem vračanju k izviru našega znanja, so le — simboli, postopne etape v razvoju, ki mu ne vidi konca. Kar zmaguje, je vedno le hrepenenje, iz katerega, če je pravo, se more roditi le in spet samo še hrepenenje. Raje kot pristan ima odprto morje, raje kot naivnost znanstvenika začudenje svečenika.

Žerjal je skušal razumeti, odkod prihajamo, kar je v bistvu iskanje odgovora na vprašanje, kam gremo. Edini dve določenosti sta prostor in čas, zato je slikar tako hlastav v razbiranju dediščine, ki mu je dana. Strah pred minevanjem se odraža v naglem preskakovanju stoletij in s srkanjem spodbud iz najrazličnejših ikonografij; strah pred prostorom pa mu narekuje polnjenje grafičnih listov s številnimi znaki in barvo, ki se mehko preliva kot aluzija starinskosti.

In že smo pri tehniki sami, navidez enoviti, a v resnici gibajoči se med popolno abstrakcijo, kjer je po našem mnenju močnejši, in figuralnostjo. Barvna paleta je v primerjavi s prejšnjo nekoliko širša, posebej mikavna v že znani rožnatosti, a dražljiva predvsem v svojih zlatih odtenkih.

Žerjal je s to razstavo dokazal, da se je dokopal do njemu lastnega izraza, s pomočjo katerega bo mogel izpovedati še marsikaj.

MAGDA JEVIKAR

KNJIGE

Celovški zvon - 6

Celovški Zvon je v novem letniku s svojo šesto številko spremenil barvo — ovitka seveda, tako da imenitno vezani izvod v višnjevem tonu blagodejno vpliva, že ko prvič sežemo po njem in nas v nasprotju s prejšnjo črtno ne bremenijo misel na mastne prstne odise — simbol vsega hudega.

Prijaznejša je tudi vsebina — bolj sveža v neobičajnem zaporedju avtorjev od uvodnika dalje.

Uvodna beseda Petra Milloniga *Zaprte treh trojanski kobili* je ponoven nastop narodnoobrambene vrste v koroškem meddobju političnih zapletov in gmotnih odvisnosti.

Nato zapis ljudske pesmi o kralju Matjažu — z nemškim prevodom v ozračju odličnega sožitja. Seveda je preveden tudi priimek zapisovalca, kot se na primer dogaja tudi pri nas s priimki nekaterih naših slavnih ljudi.

Škoda, da ni izvirne pesmi in da nas ob tem nehote prešine misel na čase črne vojske in njenega kralja, čeprav v blišču ljudske epopeje. Blišč in beda, da se našim mladim in starejšim ustvarjalcem, katerih imena stresajo lekšikoni kar iz svojih papirnatih rokov, ne pojavljajo v nesmrtni besedi, pač pa le v živi vsakdanjega grizljaja kulture.

Slovenski znanstvenik Niko Prijatelj je prispeval svoje izvirno in zanimivo predavanje iz Drage '84 *Med vero in nevero*.

Rezi Marinšek, zdomska Slovenka iz Argentine se je tudi v Zvonu postavila s svojo izvirno prozo, novelo *Gringatujska*. Zanimivi odsevi argentinskega življenja v učinkovitem literarnem prijemu so avtorici že priskrbeli nagrade na literarnih natečajih Mladike. Ob branju nas ob razveseljivi ugotovitvi doslej še neznanega v slovenskem svetu preseneča misel na to, kar se danes poraja na slovenskem literarnem obzorju v matični domovini in bližnji okolici. Sta besedičenje in plitvo modrova-

nje res izraz naše tukajšnje vsakdanjosti?

Alojzij Ambrožič v učinkovitem prerezu predstavlja nevhvaležno življenjsko pot emigranta v avtobiografski luči in razpetosti med zapuščenim in pridobljenim.

Odmev iz širšega kroga našega duhovnega sveta predstavljata prevoda pridige poljskega domoljuba in mučenca Jerzyja Popieluszka v znamenju svobode in temeljnih pravic in *Misli* ruskega filozofa Nikolaja Berdjajeva.

Nadaljujejo se utrinki pestrega doživljanja zamejskega Slovenca Alojza Rebule v nenehnem iskanju smotrov.

Pobožično misel prispeva Bojan Stih iz čisto čistega sveta nekdanjih vrednot.

Vinko Zwitter, avtor *Pisma, ki pričuje*, je neposredno povezan z vrhuncem vsebine: pogovorom s profesorjem Jožkom Hutterjem: oba sta usodo svojega življenja povezala z usodo naroda.

Še nekaj prispevkov duhovne vsebine, misli in ocen, ki jih označuje nedvomna kakovost, in vsebina šeste številke *Celovškega Zvona* je pri kraju.

V splošnem pogledu že pestrost navedenih naslovov jamči ustrezno vsebi-

CIRIL-METODOVO SLAVJE NA REPENTABRU

ob 1100-letnici smrti sv. Metoda

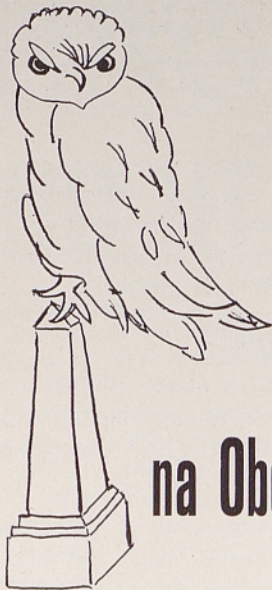
Dramski prikaz

»Blagovestnika z vzhoda«
(Ivan Artač)

5., 6. in 7. julija 1985

no. Na žalost pa moramo ponoviti očiitek: da bi CELOVŠKI ZVON ne bil tako izrazito celovški... »Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš,« pravi slovenski pregovor. Kako težko pa je tistim neizbranim, ki na primer nemščine ne obvladajo. Celovški Zvon nemških izrazov namreč ne prevaja — morda zato, ker meni, da vsi Slovenci razumejo nemško? Saj bi vendar s podobno trditvijo tvegali celo v zvezi z materinim jezikom! Ostaja pa vsekakor »veslovenskost« revije, z ustreznim prevodom bo v celoti potrjena.

ESTER SFERCO

Čuk

na Obelisku

Agencija za pomirjenje živcev

S hudičem ne bom zajemal iz iste sklede,
tudi če mi dajo še tako dolgo žlico.

De Ladourie

ČUK JE ŠEL VPRAŠAT ŽIVLJENJE

Pred kratkim je bila v Ljubljani seja Socialistične zveze delovnega ljudstva, kjer je njen tajnik Franc Šetinc govoril o odnosih med državo in verskimi skupnostmi, posebej katoliško Cerkvijo. Glede vprašanja božiča — zakaj se božič ne prizna kot praznični dan kot v drugih socialističnih državah — je eden od delegatov rekel, da se je glede tega že izreklo Življenje.

ČUK je ne bodi len šel vprašat Življenje, ali se je res tako izreklo.

»Izreklo sem se tudi glede socializma,« je odgovorilo.

odstavki - odstavki - odstavki - odstavki - odstavki

Vlado Šlamberger svari v sobotnem Delu 23.2.1985 pred: »...tistimi, ki izrabljajo zaostrene razmere za politične namene: ponujajo narodno spravo, pa videnje Slovenije v krščanski Srednji Evropi, kalijo mednacionalne odnose, zlonamerno brskajo po preteklosti, ...«

Glede famozne floskule: »zlorabljanja naših notranjih slabosti«, je poučna primerjava iz športnega sveta. Kaj bi si mislili o nogometni ekipi, ki bi serijo svojih porazov — da o nešportnem obnašanju ne govorimo — opravičevala takole: »Nasprotnik je zlonamerno izrabljal naše slabosti in zabil žogo v gol prav tedaj, ko golmana ni bilo v vratih ...«

Kar zadeva narodno spravo, je gotovo pretresljivo, če jo odklanjajo prav tisti, ki bi je bili sami zelo potrebni. Maščevalnost in neodpustljivost sta bila vedno znamenji nerazvite družbe, ki je še na stopnji barbarstva in pravice močnejšega, medtem ko spravljalnost in odpuščanje odlikujeta le kulturno in moralno razvitega človeka. Večnim nasprotnikom sprave bi kazalo predlagati, da v šolskih berilih črtajo četrto kitico Prešernove Zdravljice, ki se čisto v narodno-izdajalskem in klerofašističnem duhu začinja takole:

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;

in to navsezadnje ne bi bil prvi in edini popravek v slovenski literaturi ...

* * *

Ob zadnjih političnih obsodbah v Beogradu se nekateri časopisi v Evropi sprašujejo, kako se to zлага z Ribičičevim znamenitim geslom, da je treba iti s »knjigo nad knjigo«.

Zahodno časopisje pač ne more iz svoje naivnosti. Protislovja vendar ni — saj je tudi kazenski zakonik knjiga, mar ne?

* * *

Ob otvoritvi novo opremljene knjigarne Naša knjiga v Celovcu je dal akademik Josip Vidmar za celovški radio izjavo, v kateri je najti dve zanimivi trditvi. Prva se glasi — po zapisu ob poslušanju — takole: »Lepo sodelujemo celo s katoliškimi Slovenci v Italiji, čeprav jih pri tem ovira lastno versko prepričanje, ki jim ne dovoljuje sodelovanja z nami, ki smo komunisti ...«

Ni razvidno, od kod Vidmarju tako čudna informacija o tem, kaj katoliška vera komu dovoljuje in kaj ne. Resnica je ta, da vera in Cerkev ne dovoljujeta, temveč naravnost naročata sodelovanje s komerkoli, torej tudi s komunisti — v dobrem; prepovedujeta pa sodelovanje, spet s komerkoli — v grehu in zlu. Kdo pa res kar počez prepoveduje svojim vernikom celo tako ne-

dolžno »sodelovanje«, kot je udeležba pri pogrebni maši za najbližjega sorodnika, če je ta pač bil kristjan, smo laiko prebiral v vseh jugoslovanskih časopisih, od Komunističnega do Jane, še pred ne polnim letom.

Druga Vidmarjeva izjava pa se glasi: »Najširša podlaga za sodelovanje vseh Slovencev je program OF, kjer gre izključno samo za ohranitev slovenskega naroda ...«

Če ima akademik Vidmar v mislih kako alternativno OF, ki ji konspirativno predseduje, potem jo mogoče vzeti to izjavo resno, sicer pa jo je treba razumeti kot nekoliko neprimerno pustno šalo ...

* * *

France Popit je v pripravah za 10. kongres ZKS (Delo, 23.2.1985) kot glavnega nasprotnika samoupravnemu sistemu navedel birokracijo. To ni nič novega. Že 40 let sta za vse napake in neuspehe kriva »birokracija« in »tehno-kracija«. Zanimivo je le, da se ves čas niti enkrat ni zgodilo, da bi bil kdo zaradi teh največjih grehov zoper delavski razred in samoupravno družbo na sodišču obsojen in zaprt. Mogoče je biti zaprt za neobjavljene dnevniške zapiske (Miklavčič, Šešelj), proti zlu, ki ga oblast prikazuje kot največje, pa se bori le z verbalnimi opozorili. Čuden svet.

Slovenska prosveta in
Zveza slovenske katoliške
prosvete

razpisujeta

XI. tekmovanje zamejskih amaterskih odrov

MLADI ODER

Tekmovanja se lahko udeležijo amaterski odri, ki delujejo v naši deželi.

Tekmovanje traja do konca leta 1985. Izid bo javno razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku februarja prihodnjega leta.

Skupine, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja, morajo javiti svojo udeležbo enemu od obeh prirediteljev.

Predstave prijavljenih amaterskih odrov bo ocenjevala komisija, ki jo sestavljajo gledališki izvedenci in po en predstavnik vsake organizacije.

Mnenje komisije je dokončno in nepreklicno.

Za vsa podrobnejša pojasnila in prijave se je treba javiti na naslov SLOVENSKA PROSVETA, Trst, ulica Donizetti 3, tel. 768-189 ali pa ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE, Gorica, vialo XX Settembre 85.

Listnica uprave

PODPORNO NAROČNINO so nakazali:

Terezika Srebrnič, Števerjan, 40.000 Lir

Frančiška Hladnik, Gorica, 20.000

Emil Guštin, Col, 25.000

Zofija Martini, Dolina, 20.000

Ana Tomšič, Mačkolje, 25.000

Anton Rustja, Gorica, 20.000

Ana Hutter, Globasnica, 1.000 šil.

Franc Kete, Gorica, 20.000 Lir

Janez Senica, Kanada, 18 dol.

Mitja Bitežnik, Opčine, 20.000 Lir

druž. Ozbič, Opčine, 22.000

NN, Trst, 50.000 Lir

Za tiskovni sklad Mladike so darovali:

Bogomila Švab 10.000 Lir, po 3.000 Lir pa: Ana Flego, Ivan Turk in Janez Belej.

Vsem prijateljem Mladike se prisrčno zahvaljujemo.

Rešitev anagramov iz prejšnje številke

BAZILIKA, SLOVENIK

zasme hindobrovoljozasme

Mož: »Mejdun, žena, z avtom si se zabila v zid!«

Žena: »Saj si ti kriv! Zakaj si mi pa rekel, naj pazim predvsem na pešce in kolesarje!«

* * *

Jurij: »Mama, ali se je očka res zaletel v garažo?«

Mama: »Res. Še dobro, da se ni z avtom, ampak z glavo.«

* * *

Mož se je opravljal v Beograd. Ko je žena videla, da vtika v kovček steklenico žganja, ga je prosila:

»Obljubi mi, da ne boš načel steklenice, preden prideš v Zagreb!«

»Ne, ne, draga, ne bom.«

Vlak je potegnil, mož je pomahal svoji ženi, udobno sedel in takoj odprl kovček. Ko je s steklenice odvil papir, mu je padel na tla papir z ženino pisavo:

»Rudi, kaj si mi obljubil pred petimi minutami?«

* * *

»Žejen sem.«

»Ali ti prinesem vode?«

»Žejen sem, ne umazan.«

* * *

»Gospodična, ali je v moji odsotnosti kdo telefoniral?«

»Da, gospod šef, gospod Trilar.«

»Ha! Kaj pa je hotel?«

»Ne vem. Najprej je rekel: BIK TI ZARUKANI!«

»Naravno. Vi nič ne razumete, gospodična. In potem?«

»Potem je rekel: KAKO? KAJ NE GOVORIM S ŠEFOM?«

Časnikar intervjuva filmsko zvezdnico:

»Imate radi Tolstoja?«

Ona pa: »Na indiskretna vprašanja sploh ne odgovarjam!«

Ko je zagledala začudeni časnikarjev obraz, je pristavila:

»No, ja, napišite, da sva dobra prijateljca.«

* * *

»Poznate Sivilskega brivca?«

»Ne, jaz se brijem sam.«

* * *

Pravijo, da je na Gorenjskem zato toliko pisateljev, ker knjigo raje sami napišejo, kot pa jo kupijo.

* * *

Mladec z dolgimi lasmi izbere obleko in vpraša prodajalca:

»Ali bi jo vzeli nazaj, če ne bi bila všeč mojim staršem?«

* * *

Dve dekleti gledata z obale luksuzno barko, ki se odmika od obale.

»Če bi se mogla poročiti z milijonarjem...« vzdihne prva.

»Ne, ne, milijonarji so preveč skopi, jaz bi raje nekoga, ki zna živeti kot milijonar. Taki so bolj velikodušni.«

* * *

Pri verouku razlaga katehet zemski raj, kako sam je bil Adam.

»Povejte mi, otroci, kaj bi vi naredili na njegovem mestu?«

Sandi vstane in reče: »Jaz bi šel v Milan. Tam imam teto.«

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

Korsič

Anton Korsič

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Prodajalna:

TRST, Ulica S. Cilino 38 - Telefon 54390

Dom in delavnica:

Ulica Damiano Chiesa, 91 - Telefon 571326

POSEBNI POPUSTI! OBIŠČITE NAS!

CENA 1.500 - LIR